

BUDAPESTI CZÉGEK.

LATZKOVITS A.

(Budapest, Váci-utca 22)

specialis készítője jó szabású férfi-ingeknek dús választék francia és angol férfi-divat- és finom szövött áru cikkekben.

Fényképezési készülékek és kellékek legnagyobb és leggazdagabb raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci-utca 12.
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. sz.
Alapítást 1856-ban.
Többesr kitüntette. — Telefon.

Legolcsóbb ezüst!

A királyi zálogházban nagyobb részletekben vásárolt régi ezüstöt eladók, latonkint 1 ft 5 kr.-tól kezdve foljebb. Ugyisint aranyemlék, drágakövek és órák, a legolcsóbb áron, nálam folyton raktáron vannak.

HEUFFEL,

Koronaherczeg-utca 7, az udvarban balra.

Az 1890: XIV. törvényozikk alapján létesített

**MAGYAR IPAR- ÉS
KERESKEDELMI BANK-
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.**

Budapest, V., nádor-utca 4. sz.

Teljesen befizetett részvénytőke 8,000,000 ft.

V-VI. ker. főkosztály
Podmaniczky u. 2.
(Váci-körút sarkán.)

VI-VII. k. főkosztály
Teréz-körút 2.
(Király-utca sarkán.)

Toronyórákat

legolcsóbban, legújabbban és legjobban készit:

Mayer Károly L.

óragyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzéket bérmentve.

BERÉNYI HENRIK

női ruhák készitési terme.

Budapest,

Kristóf-tér 6. sz.,
ezelőtt József-tér 14.
Nádor-utca sarkán.

TESTORY ÉS FIA

Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.

a nagy Kristóf áttelében.

Alapítást 1805-ben.

Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmű- és bőrárúk főraktára.

Hoffmann és Schlosser

butorkereskedők, kárpitosok és díszítők

BUDAPESTEN,

IV. ker., Hatvani-utca 11. szám, I. emelet,
(a Neruda-féle üzlet melletti palota).

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvételnek

a „Vasárnapi Ujság” kiadó-

hivatalában, Budapest, IV. ker.

Egyetem-utca 4. szám alatt.

Kurcz Lipót és Társa

chemigrafiai műintézete,

Budapest, IV. ker., Egyetem-tér 6. szám.

Készít **mindennemű** nyomtatványhoz szükségelt **clichét** az egyes esetekben megkívántatott legczélsebb és legolcsóbb módszer szerint chemigrafia, phototypia, autotypia, fametszet, fénynyomat, photolithografia, stb.

Idéki megrendelések a legpontosabban s aránylag legolcsóbban eszközöltetnek

Hollandi

Életbiztosító-Részvény-Társaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)

Amsterdamban.

A legelőnyösebb feltételek és módok mellett köt biztosításokat

az ember életére.

— 1892 év végéig —

73 millió korona biztosítás köttetett.

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 20. szám.

Igazgató:
Tolnay Lajos

min. tanácsos, országgy. képviselő.

A vezér-képviselőség mindennemű kérdésre szívesen szolgál felvilágosítással.

Referenciákat ad:

a Magyar Általános Hitelbank.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Főraktár: Budapest VI. ker. Váci-körút 21. szám.

Ajánlja általán kedvelt és egyszerű szerkezetűk folytán felülmulhatlan és több mint 13,500 példányban elterjedt

HUNGARIA és JUBILEUM-DRILL sorvetőit, egyetemes két és három vasu ekéket.

Laacke-féle kítő szántó-föld-boronákat, 12 nagyságban.

Laacke-féle kítő rétboronákat. Rostákat és konkoly-választókat. Szelelő magtár-rostákat. (Különösen figyelemre méltó!) Venzky-féle takarmány-füllesztő. Szecska- és repavágók b. stb.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható:

**BURNS RÓBERT
KÖLTEMÉNYEI.**

Fordította

LÉVAY JÓZSEF.

KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG. A KÖLTŐ ARCKÉPÉVEL.

Ára füzve 3 ft. — Díszkötésben 3 ft 60 kr.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű **vas-, acél- és fémöntvényeket** építkezési és gépészeti célokra **vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.** — A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, órlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkeket.** — **Zsilipeket** bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — **Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat.** — **Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépek.**

132. sz.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

34. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetők feltételei: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 ft POLITIKAI UJDONSÁGOK egyúttal félre 6 ft

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft félre 4 ft

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 ft félre 2 ft 50

Külföldi előfizetőknek a postailag meghatározott viteldi is csatolandó.

A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMLOM.

HÚSZ ESZTENDEI szünet után újra megnyitotta a budavári Mátyás-templom a hívek előtt. Nagy Boldogasszony ünnepén, augusztus 15-én zendült meg a hála-ének, mely előtt a budapesti érseki helynök megáldotta a templomot a királyi család több tagjának és fényes, nagy közönségnek jelenlétében. Az ország bíboros herceggeljárása mondta az első misét s hálaadó imájában szívvel-lélekkel vett részt az egész gyülekezet.

A ki húsz év óta nem látta a templomot és most megnézi, bizonyára nem ismer rá, olyan óriási változáson ment keresztül. Az újjáépítő művész igazi esodát művelt, a romokból bűszke templomot alkotott, mely ott trónol a budai hegyfokon, hirdetés a múlt idők dicsőségét és a jelenkor kegyeletét.

A templom újjáépítése tömérdek pénzszámozatba s még több szellemi és művészi munkába került. Már eddig mintegy másfél milliót nyelt el az újjáalakítási költség s még az épületnek ugyszólyán csak kétharmada kész. Építés alatt van a Mátyás-torony, mely az egésznek koronája lesz s tulajdonképen meg fogja határozni a templom valódi jellegét. A roppant költséget a műemlékek országos alapjából, a bazilika-sorsjegyek jövedelméből és a főváros adományából fedezték. Remélhető, hogy az anyagi támogatás a jövőben is állandó lesz, s az ezredéves ünnep alkalmával megtörténik a templom végleges felszentelése.

A rendkívüli anyagi ál-

dozatot nem is tekintve, hihetetlenül sok munkába került maga a restaurálás.

Szerencsének tarthatjuk, hogy e mű olyan kézbe jutott, mint a milyen Schulek Frigyes tanáré, a ki egész gazdag tudását, művészi ihletét ennek a templomnak szentelte. Fialalon kezdte meg az építést és ugyszólyán bele öregedett. Mint a középkori dómépítők, rajongó szeretettel csüggött művén, lázasan dolgozott úgy az egész alkotás kitervezésén, mint a részleteken, s húsz esztendő óta nem volt gondolata,

mely ne a Mátyás-templom körül forgott volna. Művét siker koronázta. Vannak Európában impozánsabb, fényesebb egyházak, de olyan nincs egy sem, mely az építészeti formáknak oly nagy gazdagságát tárná fel s olyan fölemelően és harmonikus hatna, mint a Mátyás-templom.

Ma még a külső hatás nem teljes, de meglepi a nézőt az épületnek finom tagozása és művészi elrendezése. A magas falak a karosú támpillérekkel, az állat-díszítésekkel, a merész emelkedésű nyeregtetők színes cserepeikkel és érez-

fődeles tornyaikkal megkapják a szemlélőt. Valóban, mint «a földön megkövült ima» emelkedik a budai vár ormán Mátyás temploma.

A restauráló építésznek feladatát főleg az nehezítette meg rendkívül, hogy a templom nem tiszta stílusban épült. Alapját hat századdal előbb tették le és azóta egyre építettek hozzá, toldozták-foldozták és végre is eredeti alakjából úgy kivetkőztették, hogy hosszas tanulmány kellett az eredeti alapidomok megállapításához. S a hol nem segített maga az ódon műemlék és a hagyomány, ott az építő fantáziája alkotott.

A templom eredetileg három hosszanti hajóból állott, vagyis bazilikális elrendezés szerint épült, azonkívül volt kereszthajója is. A középhajó magasabb volt az oldalhajóknál, melyektől két rendben négy-négy zömök pillér választotta el. Az egész csücsíves rendszerben épült. Az Anjou-királyok és Zsigmond korában az oldalhajók boltozatát a középhajó boltozatával egyenlő magasra emelték, vagyis csarnoktemplommá alakították át és a boltozat

A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMLOM: A LORETTÓI KÁPOLNA BEJÁRATA.

alá újabb pilléreket alkalmaztak. Mátyás király a torony építésével végleg befejezte az újjáalakítást. A múlt században a jezsuiták össze-vissza építettek a templomra. A nagy gót ablakokat befalazták, helyőkre kisebb ablakokat vágtak, a főtoronyra barokk kupolát tettek, szóval a templomot stíluszerűségéből teljesen kiforgatták és a korábbi idomokat elcsufították.

Schulek tanár az újjáépítésnél az eredeti elrendezésnek világosan felismert eszméjét fogadta el kiinduló pontul, de a művészet és történet iránt való egyenlően élénk érzelme sugallatát követve, a későbbi két század csúcsos részletei közül egyet-mást szintén megtartott. A szentély és a főhajó művészi formában mutatja a román-gót átmeneti stílust. Míg a szentély, az éjszaki sarkon emelkedő vaskos torony és a templomnak színes ablakok által megvilágított térsége inkább a román építés hatásával bír, addig a déli torony és a déli előcsarnok, továbbá az éjszakkéti kápolna a Mátyás korabeli csúcsos építésnek a képviselője.

Az újjáépült templom stílusa tehát nem egyöntetű, de azért mégis tiszta. Az egyes korszakok pedig oly nemes részletekben vannak képviselve, hogy azt tisztábban és egyszerűbben alig lehet elképzelni. Schulek a különböző korszakokat egymáshoz simította, úgy szólván össze-olvasztotta s az építészeti formáknak olyan gazdagságot tárt fel, mely a szakértőt is bámulatba ejti.

A remek külső méltó kiegészítést nyert a művészi belső díszítésben. A felkutatott régi részletekből kitűnt, hogy a templom belseje eredetileg ki volt festve. Számos régi kőn is láthatók ennek a nyomai.

Schulek tanár az újjáalakított templomot teljesen kifestette. Maga csinálta a festéshez a vázlatokat s egészen szembevető az a törekvés, hogy a festész az építészet által megpendített eszméket és tagozást tovább vigye s egyúttal a hatását emelje. A főszentélynek uralkodó színe a boltozatban a légies, könnyű, hideg kék, míg a falakon sárga alaptónuson arannyal elegyes meleg színek váltakoznak. A falak alján a nehéz barna-vörös mély szín uralkodik. A festés igen élénk színű s az arabeszk és virágok a tulipános magyar stílust tüntetik fel.

Sokan kissé nyugtalannak tartják az élénk színű falakat, de ezeknek ellensúlyozására, a szemnek mintegy megpihenőül kínálkoznak a nagy színes üvegablakok és az éjszaki oldalon végighúzódó falfestmények.

A déli mellékhajó első nagy gót stílusú ablakának üveg festménye Szent Erzsébet legendájának tizenkét jelenetét tünteti fel. Ez az ablak a főváros adománya, a második nagy ablakkal együtt, melyen a Szűz Mária legenda egyes jelenetei láthatók. A harmadik nagy üveg festményű ablak Szent Margit legendáját ábrázolja és néhai Haynald Lajos kalocsai bíboros érsek költségén készült. Igen szép a főszentélynek üveg festésű két iker ablaka a következő alakokkal: Szent Kunigunda, Szent Erzsébet; Vayk vezér, Szent Adalbert, Szent Asztrik, Szent István, Szűz Mária; koronázó püspök, Szent László, Szent Gellért, Szent Imre, Szent Margit, Szent Mór.

A bejáratnál a déli előcsarnok falmezőin van a rózsafüzér legendájának sorozata. Öt-öt legendai titok van egy csoportban megfestve.

Az éjszaki oldalon van Lotz Károly hírneves művészünknek történeti tárgyú három nagy falfestménye. Mind a hármat megmagyarázza az aláírás. Az első kép alatt ez áll: «Szent István a boldogságos Szűzhöz folyamodván, Konrád seregei visszavonultak.» A második kép felirata:

«Nagy Lajosnak álmában a boldogságos Szűz diadalt ígér, ha képét zászlajára tűzi és Czellbe zárandokol.» A harmadik kép alatt ez olvasható: «Budavára visszavételekor, 1686-ban a törökök elől befalazott Szűz Mária szobra újból láthatóvá lön.»

A Béla-torony aljában levő keresztelő kápolna freskója az 1456 július 21-én Nándorfejérvárnál kivívott győzelem emlékére elrendelt déli harangozást örökíti meg.

A kereszthajó éjszaki nyújtványának keleti falán van I. Ferenc József király megkoronáztatása a trónoló Madonna, Patrona Hungariae által, úgy a mint egy hasonló koronázás a szepesváraljai híres, régi falfestményen látható. E képen úgy Ferenc József király, mint a királyné arcképe fölismerhető s mellettük egyfelől Simor hercegrímás, másfelől Ranolder veszprémi püspök alakja tűnik föl.

Az éjszaki mellékszentély falán vannak Szent László életének egyes csodatételei.

A freskók egy részét Székely Bertalan kiváló történeti képrírók festette.

A templomnak egyes kápolnái és fülkéi külön elnevezést nyertek. A főszentélybe nyílik a királyi oratorium; páratlan építészeti ornamentikájával. Az éjszaki oldalon van a Szent-István-kápolna, a Gara-kápolna, a Zichy-kápolna és a Béla-torony alján a keresztelő kápolna. A Mátyás-torony alsó részében van a loretói kápolna, melyben nagybecsű ereklyéket őriznek: a II. Ulászló király által adományozott Mária szobrot és a Kollonich bíbornok által ajándékozott ébenfából faragott Szűz Mária szobrot. Ezen fölül itt őrzik Erzsébet királynasszony ajándékait, a misemondó ruhát s a királyné menyasszonyi korszorját.

Dr. Kovács Dénes.

A MÉHEKHEZ.

Dolgozatok csak, kis méhek,
Járjatok be erdő, rétet,
Túrva, nyitva a határok
Merre jártok, hova szálltok.
Mindenütt szabad tinétek...
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
A virág itt mind tiétek...
Boldogok ti, rátok vár a Rét
s mezőknek illatja,
Künn szabadban szép az élet...
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
Gyűjtsetek sok édes mézet,
Van elég, ki lesi, várja:
Gyűlt-e sok méz a kaptárba...
Az inyenec sok, — kell az éték...
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
Tápláljátok a heréket...
Here kényes, szép kis állat,
Gyenge testtel nem munkálhat
Nem szenvedhet ő sem éhet...
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
Legyetek hűk és szerények...
Áldást hoz a földi munka
Mind a közre, mind magunkra...
Munka közben szívünk éled...
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
Hisz töletek ügyse félnek.
Kicsi fullánk gyöngö fegyver,
Megse véd, — csak kis sobet ver...
Mért rohamátok veszélyenek;
Dolgozatok csak, kis méhek!

Dolgozatok csak, kis méhek!
Járjatok be erdő, rétet.
A virág ott mind tiétek.
Gyűjtsetek sok édes mézet,
Tápláljátok a heréket.
Legyetek hűk és szerények,
Hisz töletek ügyse félnek.
Dolgozatok csak, kis méhek!

DÖMÉNY JÓZSEF.

ATTÓL...

Attól, mi mást könyekre indít,
Engem nem sújt le fájdalom, —
Magszoktam én a rosszat is már,
Volt részem benne pazaron;
S ha a boldogság néha napján
Hozzám be is kopogtatott,
Váratlanul, derült egekkel
A villám mindig lecsapott...

Akármit mér is rám az élet,
Türöm nyugodtan, csöndesen,
S a sors szeszélyes játékára
Nem mozdul arczom izma sem;
De ha vihardúlt fészket látok,
Vagy őzskor lombot hullani,
Balsejtelmek nyomását érzem:
— Lelkemnek úgy fáj valami...

GALLÓVICH ISTVÁN.

BŐ ARATÁS.

Nem volt ilyen régi idők óta!
Munkás nép közt cseng a szilaj nótá;
Gazda örül bőséges termésnek,
Nagy kepe-rész marad a kepesnek,
Kalász jut a kalász-szedő lányának,
Elpergett szem az égi madárnak.

Ha lelkeembe nézek néha, látom,
Nekem is volt gazdag aratásom;
Tavaszi nyíltnak sok reményt vettem,
Ábránd, álom, tovaszállt felettem
S hogy az élet nyarát elhaladtam,
— Sok csalódás tövisét arattam...

GALLÓVICH ISTVÁN.

A BOSZORKÁNY-ÁTOK.

Elbeszélés. — Irta Westall Vilmos.

Egy ködös délután hat férfi ült együtt az «Irói kör» dohányzó-termében.

Az egyik valami hirlap olvasásába volt elmélyedve, a másik fejét feloldaralra hajtva, csendesen szunyókált székén, míg a harmadik egy szék hátsó támlájára gubbaszkodva, valami történetet beszélt el a többieknek, kiket az szerfölött érdekelni látszott.

— «Ötvenezer forint évi jövedelem» — szakította félbe az elbeszélőt Cardew, — «kissé tán mégis sok volna, Bouncer!»

— «Csak úgy mondom, a mint magam is hallottam. Részemről semmiért sem kezeskedem»

— «Elég az hozzá, hogy Teddy barátunk a múlt héten a szerkesztőségben megjelenő, egy heti szabadságot kért, mint mondták, bizonyos örökségi ügy rendezése végett, és midőn azt megtagadták neki, állásáról egyszerűen lemondott és a szerkesztőségéből való kilépését írásban is bejelentette. Tegnapelőtt pedig a hirlapokban azt olvashattuk, hogy a Redfern-féle ötvenezer forint évi jövedelem örököse egy jól ismert londoni hirlapíró. A körülmények így meglepő találkozására...»

— «Szóval, ön azt következteti mindebből, hogy a kérdéses ösmert londoni hirlapíró senki más, mint Teddy barátunk» — veté közbe Scarlet, a ki magát novelláinak tartotta. — «Én azonban nem vagyok önnel egy véleményen, igen jól tudván, hogy az életben nem szokott előfordulni, hogy valaki egy szép napon csak arra ébredjen, hogy milliommós, és annál kevésbbé, ha az illető hirlapíró»

— «No, én pedig megmaradok a mellett, hogy valaminek kell a dologban lenni, mert különben nem hagyta volna oda Teddy jól jövedelmező állását szerkesztőségünkben... Különben éppen itt jön ő maga...»

Erre az újságba elmélyedt úr is hirtelen abban hagyta az olvasást, a szendörgő felnyitá szeméit, és mind a hat férfi a bámulat kifejezővel tekintett az újonnan belépő felé, mintha száz esztendeje nem látták volna. Az újonnan érkezett középterműtű férfi volt, gesztenyeszínű hajjal és rövidre nyírt bajusszal, beretvált állal, előkelő mozdulatokkal s mosolygó, intelligens arccal.

— «Hogy és miként van Teddy? Nagyon örövendünk, hogy láthatjuk önt, régi pajtásunkat. Épen önről beszélünk!»

— «Valóban?! Igen megtisztelve érzem magamat» — válaszolva az újon érkezett, mialatt egész nyugodtan helyet foglalt az egyik széken. — «El nem tudtuk képzelni, mi történt önnel. Egy örökkévalóság, a mióta nem volt a körben».

— «Több mint egy örökkévalóság, tíz napja legalább is.»

— «Biztos vagyok felőle, hogy valahol volt.»

— «Bámulatos, hogy eltálatta, Bouncer. — Igenis, voltam valahol. Hé, pincér, egy szivart!»

— «Három, vagy hat pennyst?»

— «Hat pennyst.»

— «Már látom, uraim» — folytatta Teddy, miután rágyújtott, — «hogy önök hallottak valamit és most majd meghalnak a kíváncsiságtól. Nos, igen, történt valami.»

— «Tudtam!» — kiáltá Bouncer.

— «Miből?»

— «Nos hát, abból a fénytűzésből, hogy hat pennys szivart rendelt, holott azelőtt ilyesmit sohasem eszelekedett.»

— «Hja, azelőtt nem állt módomban az ilyesmi!»

— «Els most módjában áll?! Hát olyan volt, mint mondják?»

— «Mennyit mondanak?»

— «Ötvenezer forintot évenként.»

— «Valamivel több.»

— «Gratulálok, szívből. Hát hogyan történt. Sohasem hallottam, hogy gazdag rokonai lennének. Vagy valami ismeretlen jöltevő? Nem volna szíves elbeszélni az egész dolgot?»

— «Nagyon szívesen, különösen miután csodálatos története van a dolognak, a mely valóságos legenda. Még boszorkány is van benne.»

— «Legenda, boszorkány, egy hirlapíró és nagy vagyon!» — kiáltá a novelláiró. — «Ugyan mi fog még következni?»

— «Három üveg pezsgő!» — mondá Teddy nevetve.

Miután hirlapíró társai nagyot ittak egészségre és még egyszer szívből gratuláltak, elkezdte elbeszélni, hogy mi történt vele.

— «Bár történetem rövid lesz» — kezdé — «mégis messzire vissza kell mennem, egész a múlt század elejéig. 1715-ben, ha nem csalódom, Sir Walter Redfern, Redfern hall ura, a vagyonában való örökösödést királyi jóváhagyással akképen szabályozta, hogy az halála után két fiára, aztán ezek egyes leszármazóira, vagy ilyenek nem léteben a férfiágon levő oldalrokonokra, s ha ilyenek nem találhatnának, Sir Walter Redfern négy leányának utódaira akképen, hogy az idősebb ágból származók az ifjabb ágbelieket mindig megelőzzék. Az öreg halála után a két fiu bele is ült az apai vagyonba, de nem sokára mind a kettő elhalt és pedig utódok hátrahagyása nélkül, s azóta a vagyon mindig a kérdéses oldalrokonok kezében volt. Miután azonban most már azok közül a legutolsó is kihalt, vagy — a mi egyre megy — többnek létezése már nem tudatik, az örökség elfoglalása engem illet meg, mint Sir Walter Redfern legidősebb leányának egyenes leszármazóját.»

— «Hát tudta azelőtt is, hogy ön Sir Walter Redfern véréből való leányágon.»

— «Természetesen, azonban nem igen sokat törődtem vele, miután igen kevés kilátásom lehetett az örökségre, mert közvetlen elődöm, az utolsó oldalági rokon alig néhány évvel volt nálam idősebb, s hozzá még igen erős természetű úri ember, a ki maga is könnyen túlélhetett volna engem, és minden valószínűség szerint könnyen gondoskodhatott volna utódokról, ha egy szerencsétlen véletlen abban meg nem akadályozza.»

— «Mind igen szép» — türelmetlenkedett a novelláiró — «de hát hol van a legenda és a boszorkány?»

— «Félek, hogy nevetni fognak, ha elmondom, és meg kell vallanom, hogy az egész történet előttem is igen képtelenség, hihetetlennek tűnik fel. Az azonban — bár meglehet, hogy csak a szerencsétlen véletlen játéka, — de tény, hogy úgy szólván két egész századon át egyetlen gyermek sem született Redfern hallban, és soha egy atyát sem követett fia az örökségben. A vagyon mindig új s újabb oldalrokonokra szállt. Sir

— «Hogy és miként van Teddy? Nagyon örövendünk, hogy láthatjuk önt, régi pajtásunkat. Épen önről beszélünk!»

II.

Teddy Eduárdot a szerencse nem rontotta meg, minélfogva csakhamar népszerű lett Redfern hall egész környékén, fenn úgy, mint alant s miután gazdag, ifjú és jókedélyű volt, igen szívesen látták mindenfelé valamennyi környékbeli családnál.

— «Majdnem egész életemben Londonban laktam» — szokta mondogatni — «s mióta az iskolából kikerültem, mindig keményen kellett dolgoznom, hogy magamat fentarthatassam. S így, mint falusi földesúr, még nagyon sok mindent kell megtanulnom. Nem tudok lovagolni, sem vadászni. Lawn-tennist soha életemben nem játszottam, s a mi a komoly gazdálkodást illeti, abban teljesen járatlan vagyok. De komoly szándékomban van mindezt megtanulni.»

S nagyon szíves tanítókra talált, mint általában mindenki, a ki komolyan törekszik megtanulni valamit, kivált ha az a lawn-tennis. Ebben igen csinos leánykák voltak készséges mesterei. Ezek között — legalább Teddy, vagyis Redfern véleménye szerint — a legbuzgóbb és legszeretettelőbb Stalmine Barbara volt, Witherlack-Hallból. Abból a fajtájából való volt az ifjú hölgyeknek, melyet csak Anglia földje képes produkálni, nemes lelkületű és vig kedélyű, rózsás arcú és szelíd, kék szemű, nyájas és mégis határozott vonásokkal, melyek jó egészséget és erős jellemet árulnak el. Barbara egyaránt jártos volt a lovaglás és a tánc művészetében, fegyelmezett észszel bírt és finom érzéssel a költséget s minden szert iránt s ép oly otthonosan érezte magát egy szegény földműves egyszerű kunyhójában, mint a szalonok illatos levegőjében.

Teddy Eduárdnak a lány társasága nemcsak szórakozást, hanem nemes élvezetet is nyújtott, s nem lett volna benne egy csepp vér és élet se, ha rövid idő alatt szerelembe nem esett volna a szép Barbarával.

Witherlack-Hall igen kedves hely volt, szép, kék vízi tavacska mellett, melyben a körben álló hegyek zöldje s az ég felhőklen azúria tükröződtek, s melyen Barbara Teddyt csodakázmái és halászni taníttatá.

Egy ily alkalommal, a mint kettecskén lágyan ringatóztak egy csónakban, Redfern egyszerre csak ezzel a kérdéssel fordult Barbarához:

— «Ösmeri a boszorkány-átok legendáját, Miss Stalmine?»

— «Mindenké ösmeri ezen a tájon.»

— «És mit gondol felőle?»

— «Valóban, igen különös, és a Redfernek nagyon szerencsétlenek voltak. Én azonban nem hiszem, hogy egy asszony még árthatna, mikor már meg van halva».

— «És ön — ön — merne Redfern asszonya lenni?»

— «Nem tudom, hogy érti ezt?» — felelé a leány, szép fedtet lehajtva.

— «Úgy gondolom, hogy — lenne-e a feleségem? Szeretem önt, Barbara. Hiszen jól tudja, mennyire szeretem. Volna-e bátorsága nőmmé lenni?! Tudom, hogy sok, a mit öntől kívánok...»

— «Van rábátor-ságom, mert — szeretem önt, és mert én — nem hiszek a boszorkányokban.»

... Mikor a szerelmesek haza értek, Redfern egész ünnepélyesen megkérte Stalmine urtól leánya kezét. Az öreg úr nagyon elcsodálkozott. Talán még nem várta ezt ily hamar. Egészen zavarba jött és haladékat kért Redferntől, hogy megbeszélhesse a dolgot a feleségével. Stalmine urat gondolkodásba ejtette egy kevésbé a boszorkány-história.

— «Ostobaság, tudom, hogy ostobaság. Ugyan ki hinne ma napság a boszorkányokban», — mondá a jó öreg az ő élete párjának.

— «de mindazáltal az ember nem hűnyhat szemet az előtt a tény előtt, hogy Redfern hall levegője nem igen egészséges a fiatal menyecskének. Vigasztalhatatlan lennék, ha Barbarával is az történnék, a mi a többivel.»

— «Isten kezében vagyunk mindnyájan, öregem» — felelé a tisztes Stalminené asszony. — «En nem hiszek a boszorkányok hatalmában és végre is — Redfern úrnak ötvenezer forint évi jövedelme van. És a mi azt illeti, mért ne különbözhetnék előzőitől. Aztán meg jól tudom, hogy szegény Barbarának megrepedne a szíve,

ha nemet mondanánk. És ha Redfern hall levegője nem egészséges a fiatal asszonyoknak, Redfern úr elég gazdag, hogy máshová vihesse a feleségét, a míg a kritikus idő eltelik.»

— «Tehát azt hiszed, hogy legjobb tesz igent mondanunk?»

— «Természetesen. Ötvenezer forint évenként, szeretetreméltó férfi és igazi szerelem, — ugyan mit kívánhatnának többet gyermeköknek a leggondosabb szülők is?»

És a válasz, melyért Redfern másnap eljött, igen kedvező volt. Az esküvő azonban csak

össze lett kötözve, s úgy határozták, hogy a fiatalok addig is elkísérik Stalmine urat és nejét tervbe vett utazásaikon.

III.

Néhány hetet töltöttek már el Svájc kies, vadregényes vidékein, mikor Stalmine-nak hirtelen vissza kellett utazniok Angliába, hová az öreg Stalminet valamely halaszthatatlan teendőik szólították vissza. Teddy is haza akart velök menni, de Barbara nem engedte, hogy a még tervbe vett kirándulásokat miattok elhagyja s különben is jobban szeretvén, ha néhány hétig Teddy nem zavarja őket a meglehetősen hátramaradt kelen-

gye-készítésben és más egyéb lakodalmi előkészületekben, rávette vőlegényét, hogy csak maradjon még tovább is Svájcban, de egyuttal megígértette vele, hogy két hét múlva utánok jön Angliába, és Teddy — bár nem szívesen — a maradásba beleegyezett, s egyuttal — annál szívesebben — megígérte, hogy két hét múlva nálok lesz Witherlack-Hallban. Így hát a Stalmine-család elutazott, Teddy pedig Faido városkába ment, a honnan Bellinzonába és Pallonzába szándékozott utazni, innen pedig a Mont-Cenis-n át haza, Angliába.

Paar Gézának a «Vasárnapi Ujság» részére fűltet fényképe.

A NÁNDORFEHÉRVÁRI DIADAL EMLÉKÉRE III. CALLIXTUS PÁPA ELRENDELT A DÉLI HARANGOZÁST. — Lotz Károly festménye.

Paar Gézának a «Vasárnapi Ujság» részére fűltet fényképe.

A KIRÁLYI PÁR MEKORONÁZTATÁSA A TRÓNOLÓ MADONNA ÁLTAL. — Lotz Károly festménye.

Paar Gézának a «Vasárnapi Ujság» részére fűltet fényképe.

A FŐHÁJÓ A SZŐSZÉKKEL.

A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMPLOM.

A TEMPLOM FŐHOMLOKZATA A RESTAURÁLÁS UTÁN.

Szentkirályi Antal fényképe.

A TEMPLOM BELSEJE A RESTAURÁLÁS ALATT.

A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMPLOM.

szertü alapeszméből indult ki, hogy a kályhának ne legyen huzama, s ennél fogva a meleget ne lopja ki a kúrtón át a szobából. «Üsd ágyon, de ne nágyon.» Azt gondolta, hogy a kecske is jól lakják, a káposzta is megmaradjon. Hiszen ha legalább ennyit élme! De a kecske is éhen marad, és a káposzta mégis elfogy tisztára. Egy ilyen kályhával háromszor kerül többé a fűtés, mint az előbbi becsületes, régebbi szerkezetűeké. Azon fölül kapjuk a ráadást, hogy kimondhatlan büzt áraszt szét a szobában. Hasztalan minden tanulmány, kísérlet, hogy ennek orvoslása módját kitaláljuk. Ha azt akarjuk, hogy a szoba délelőtti 11 órára meleg legyen, reggeli 5 órakor kell elkezdni a fűtést. Ha a szoba ajtaja kinyílik, akkor a fűtőt okádja a szobába. És egyáltalán, minél tovább fűtik, annál bűdösebb. Hát nem elég ennyi kinszenvedés egy egész téli évadon át, csupán azért, hogy valaki hasznát huzzon a tömeg tapasztalatlanságából, könnyenhiúségből? Hányszor olvassuk, hogy ez s ez, itt meg itt, az örök mozdony földalásával foglalkozik. De mekkora legio az, mely mostanság, ha nem is egyenest a fűtől vaskarikának, de lényegileg teljesen ehhez hasonlatos, természetellenes valaminek földalásával gyötri elméjét, és utóbb — sajnos — magát a társadalom egy részét, melyet sikerül beugratnia. Ilyen az, ha valaki jól fűl, egészségre jótékony, levegő tisztító, egyszerűen kezelhető kályhát akar szerezni — megfélemlően erős huzam nélkül. És számtalan más találmányról mondható el ez, melyeknél nem csupán az okozott kár, veszteség, de a gondolat is boszant, hogy voltaképp a magát furfangosnak képzelő butaságnak sikerült egy nagy tömeg embert földülni. A kápról eszünkbe jut a régi, ismert adoma svábjának mondása: «Dumm száma schon, aba piffi szán mer á!»

Minden jónak a földön legkártekonnyabb ellenségei azok, a kik tulajdonaikat azt «ad absurdum» viszik; a valódi észszerű szabadságlvénéka fejtelenség emberei, a szabad sajtónak a revolversek, a nemes lovagiaság eszméjének a Don Quixottok ártanak legjobbat. A földfőzésben kapzsi számításból dolgozó szélhámosok merényleteinek legközvetlenebbül a szabadalmazó hatóság vethetne gátat. De persze ennek tagjait sem lehet egészen hozzá értő egyénekből összeállítani. Azért e humbug-özönnek legsikeresebben maga a közönség állhat ellent akként, ha az újítások, ideitlen, szörnyeszerű találmányokkal szemben észélyes, óvatos, gyanakodó tartózkodással viselkedik. A mi *absolut jó*, maradjon meg a mellett és ne vásároljon semmi újabb szerkezményt, míg annak gyakorlati célszerűségéről, jobb voltáról meg nem győződik.

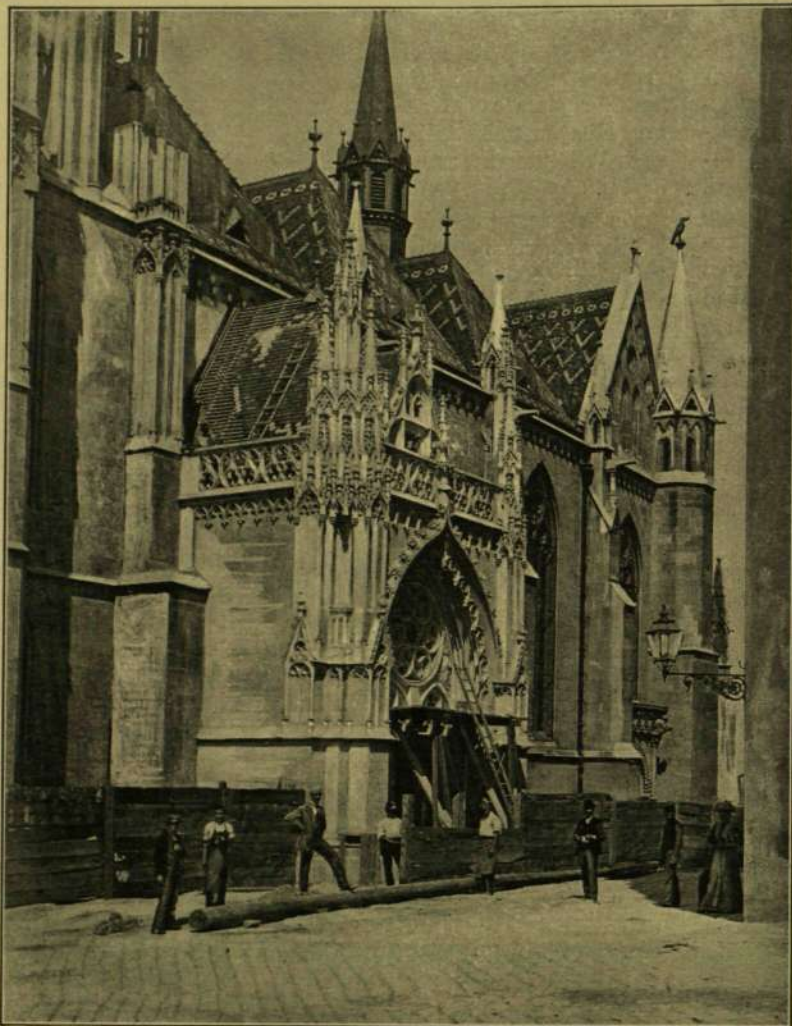
Vajda János.

A VILLÁM ÉS A FÁK.

Régen ismeretes, hogy a villám vihar alkalmával gyakran út magas és elkülönítve álló fákból, A lippai erdészeti hivatal már több év óta tesz idevonatkozólag feljegyzéseket, melyekből kitűnik, hogy különösen a tölgyfát szereti a villám. A vizsgálat alatt álló területen 100 fa közül 70 bükkfa, 11 tölgyfa, 19 pedig fenyőfa volt, s mindamellett két év alatt a villám 159 tölgyfát, 21 bükkfát, 79 fenyőt s 21 másnemű fát

sújtott. A számarány eltérése oly nagy, hogy itt véletlenségről nem is igen lehet szó.

Kutatták ennek alapján az okot is, miért szereti a villám különösen a tölgyfát? Régebben is tudták ezt, hiszen Thórnak, a villámok és germán istenek szenteltné fája volt a tölgy, de nem tudták az okot; azt hitték legelőbb, hogy a fa helye s talajviszonyok a határozzák, holott tulajdonképp a talajviszonyok közül csak a talajviznek lehet

Paúr Gézinak a «Vasárnapi Ujság» részére felvett fényképe.
A DÉLI HOMLOKZAT ÉS FŐKAPU.

A TEMPLON A RESTAURÁLÁS MEGKEZDÉSE ELŐTT.
A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEMLOM.

valami hatása. Helyesebb az a nézet, hogy a villámot a tárgy anyagának sajátosága vonzza, hiszen általánosan ismeretes például, hogy a fémek jobban vonzzák a villámot bármely más anyagnál, míg a kaucsuknál, üvegél, selymenél, stb. ezen vonzásnak nyoma sincs. E szerint a tölgynek is lehet bizonyos villámvonzó ereje, legalább is több, mint más fának.

E jelenség folytatásán kísérletet tettek még ki nem száradt bükk- és tölgyfa darabokkal, villámgeppel hozva azokat érintkezésbe. Az eredmény az volt, hogy a tölgyfa darab a villámgep 1—3 for-

gatása után már átbocsátotta a villámcsikrákat, míg a bükkfánál 12—20 forgatásra volt szükség. Jegenyefánál és fűzfánál öt forgatás elegendő. Ugy látszik tehát, hogy nem alaptalan azoknak a falusiaknak a gondolkozása, kik házaik elé villámhárítót jegenyefákat ültetnek.

A kísérletekből úgy látszik, hogy az előfánál a viztartalom lényegtelen, de a zsirtartalom már határozott hatással van a villámra. A legkevésbé zsíros fák: a tölgyfa, jegenye, fűzfa, jávor, kevésbé állanak ellen a villamos-gép hatásának, mint a zsíros bükkfa, mogoró, hárs és nyírfa. Ha a zsirtartalmat aether által kivonják a fából, ellenálló képességük is elvész s csak oly könnyen áthat rajtuk a villám-áram, a zsírban szegény fák.

Ugyaníly kísérletek kimutatták, hogy a nyers fa rosszabb villámvezető, mint a száraz, s hogy minden fánál a kéreg és lomb rossz vezetők s ezért a villámütésre nézve a fák különbözőségét illetően tekintetbe nem jönnek. Ezért van, hogy a villám gyakrabban üt száraz fába, mint lombosba, s hogy a törzset gyakrabban bántja, mint a koronát. Hellmann tapasztalata szerint a téli viharoknál alig van eset, hogy a villám fába üssön, talán azért, mert a fák olajtartalma télen sokkal nagyobb, mint nyáron.

Alkalmazva már most ezeket a tapasztalatokat a mindennapi életre, azt kell mondanunk, hogy a falukban az utcákra nem ákácztát és hársfákat kell ültetni, hanem tölgyet, csűrök és gazdasági épületek mellé pedig gyorsan növő jegenyefát. A díofa, melynek nagy olajtartalma van, nem jó az épületek mellé, különösen a melyek fedele szalma vagy nád, mert ezekbe a villám gyakrabban üt, mint a cseréppel, vagy aszfalttal fedett épületekbe.

EGYVELEG.

* Új modorú kivilágítást alkalmazott egy san-franciskói mérnök. Egy alumíniumból készült, szivar alakú, kötélhez erősített légshajóból óriási villamos ilylmpát bocsátott le a város fölé. Maga a légshajó reflektorokkal volt tele, hogy a fényugarak visszavetődjenek. A kísérlet igen jól sikerült. A feltaláló állítása szerint négy ily gép teljesen kivilágíthatná a kikötőt s feleslegessé tenné a sok huzalt, mely már most is kellemetlen.

* Régi képek árának emelkedése. A londoni nagy képtár közelebb vásárolta meg Ruysdaelnek egy festményét, mely scheveningeni tájat ábrázol, 3,045 font sterlingért. Ugyanezt a képet 21 évvel ezelőtt 68 font sterlingért és 1875-ben 216 fontért adták el.

* A számi hadsereg csak tízezer emberből áll s rosszul fegyverkezettek, s csak néhány rozoga bronzgyűjók van. A hadsereg kiégésítő részét képezi öt hatalmas elefánt, a szent elefánt invadéjai, melyek teljesen begyakorlottak a háborúra.

* Az asbestet már a rómaiak használták arra, hogy a hullágetésnél a holttestet ezzel borították be, hogy a hamvak közé fahamu ne kerüljön. A római vatikáni könyvtárban van egy asbest-borított hamuval s félég elégett csontokkal.

* A legmagasabban járó vasút az Oregavasút Peruban. Már 22 évvel ezelőtt kezdték el építeni s csak most készült el a galerni alagút, mely 4774 méter magasságban van a tenger színe felett, tehát 300 méterrel magasabban, mint az Arequipa-Punovasút legmagasabb pontja, mely utána következik. A Szent-Gotthard alagút csúcsponja csak 1155 méter magasságban van a tenger felett.

RÉVAI MIKLÓS.

(1750—1807.)

Mostani műveltségünknek és haladásunknak egyik szép jele, hogy régi jelesünk emléket minden kinálkozó alkalommal szívesen fölújítjuk; hogy kivált íróink és tudósaink látható emléket (például szobrát, síremlékét, stb.) nemzeti ünneppel avatjuk föl s kegyelettel gyűjtjük mindazon ereklyéket a melyek egy-egy hírnevesebb emberünk életével és működésével kapcsolatban voltak. Érezzük, hogy a magyar nemzet fennmaradása sok részben íróink buzgalmanak és lelkesedésének köszönhető; érezzük, hogy irodalmunk nagy alakjai nemcsak mint írók és tudósok, hanem mint a nemzetiség lelkes bajnokai is méltók kegyeletünkre. Napjainkban épen szüksége van a nemzetnek arra, hogy a multat a jelennek összekötő kapcsolat mennél szorosabb legyen s jobb sorsunkban, midőn az ember könnyen megfélemlszik azoknak érdeméről, kik az életet rá nézve kellemsé tették, némi lelkesülést merítsünk a nagy úttörők tiszta idealizmusából és tüzes hazafiságából.

Azok közt, a kik a mult század végén s a jelennek elején egész életüket a magyarság boldogítására szentelték, egy sincs, a ki a nagy nevet jobban megérdemelné, mint Révai Miklós. Bessenyei György nyomdokain haladt s mintegy útát készítette Kazinczynak. Amaz iránt a hetvenes évek elején rőtta le nemzetünk a kegyelet adóját, midőn a nagy-kovácsi sírt megkoszorúzták; emennek mauzoleuma, mely a nemzet filléréiből emelkedett föl a katonai kényuralom szomorú napjaiban, legelső tudományos intézetünk gondoskodásának állandó tárgya. Csak Révai Miklós érdemei nem részesültek mind- eddig oly méltánylásban, mely valami látható emléknek egalkotására adott volna alkalmat, kivévén azt az álló szobrát, mely a m. tud. akadémiái palota homlokzatának egyik disze. Most eljött a napja ennek is. Az irodalomtörténetnek

RÉVAI MIKLÓS.
Donát egykorú festménye után.

egy fényes lapja mintegy a nemzeti étellel újra érintkezik, hogy tanúságot tegyen hazánk egyik legkitűnőbb fiának, az ébredező nemzetiség egyik legbuzgóbb bajnokának, a magyar nyelvtudomány megalapítójának halhatatlan érdemeiről s önértékeléssel hirdesse, hogy a nagy tehetség lelkesüléssel párosulva mire képesíti a legszerényebb viszonyok közt élő embert is.

Révai Miklós mint ember s mint tudós egyaránt küzdelmes életet élt. Mint egyszerű piarista tanár folyvást érezte sorsa szűk körét, a melynek korlátai egy időre meggátolhatták lángelméjének merész röptét, de teljesen meg nem akadályozhatták.

Midőn Bessenyei György működésének életrevaló hatása iránt bizalmát veszve, elhagyta Bécsot s visszavonult nagy-kovácsi birtokára: az agitátor zászlaját Révai Miklós vette kezébe s Bessenyeinek egyik melegen ápolott tervét, a magyar tudós társaság fel-

állítását, József császár elé terjeszté. Mint egy tragikái hős, inntentül fogva folyvást az ár ellen küzdött a magán és nyilvános életben egyaránt. Azt belátta, hogy sorsa az agitátor szerepétől messze vetette. Egy szerencsésebb viszonyok közt élő ifjú író lépett nyomába, a ki a fő- és köznemesség java részét meg tudta nyerni s pár évig abban a hitben élhetett, hogy törekvései sikert aratnak. De Kazinczyt is megakasztotta ekkor balesillagzata, s midőn fogságából kiszabadult: a nemzeti életnek majd minden ere megszűnt lüktetni.

Ez alatt az idő alatt Révai megvette a történeti nyelvtudomány alapjait, a mivel megelőzte a leghíresebb német nyelvészeket is. Megírta az «Antiquitates litteraturae Hungaricae» s az «Elaboratio grammatica Hungarica» című nagy műveit, a melyekben kifejtette a magyar nyelvnek legsarkalatosabb törvényeit s kimutatta, mily szempontból tanulmányozhatók a régi nyelvm emlékek, s mi van azokban oly sajtáság, a mely a nyelv szellemének s nem az író szeszélyének a látható jele. Megkísértette a régi nyelvm emlékekből visszaállítani a magyar nyelv egész rendszerét, s kijelölte a kritikai módszert, a melylyel a bemohosult lapok alig olvasható betűi mintegy megelevenülnek a nyelvtudós előtt. Majdnem egy

százada, hogy Révai már tudta és hirdette, hogy sokszor az irodalmi művek, az írott emlékek nyelvilag és szellemileg fontosabbak, mint az államokiratok vagy országgyűlési beszédek. Igaz, hogy ő inkább csak nyelvi fontosságukat látta és bizonygatta, de kétségkívül éreznie kellett általános irodalmi becsület is, különben nyelvtörténeti értékük mellett sem buzgólkodhatott volna annyira. Dicsékvés nélkül mondhatjuk, hogy az ő elméje gyűjtött faklyát legelőször a nyelvtudósok előtt a régi nyelvm emlékek kritikai vizsgálatában s először tette ismertté a magyar tudós nevét a külföld előtt a jelen század legelején.

Nem kell csudálnunk, hogy rendkívüli munkássága és tevékenysége megtörte erejét. Életének vége felé, 1806-ban, maga írja meg Kazinczynak, mi ösztönözte a tudományos vizsgálódásra, s miképp támadtak ellene Versegby és társai. Legyen szabad ez ismeretlen levél néhány sorát idéznünk ez alkalommal, midőn Révainak

SEBENT-ISTVÁN-NAPI KÖRMEKET BUDA VÁRÁBAN.

nemcsak dicsőségéről, de küzdelmeiről is illik megemlékeznünk. «Sok ideig — írja Révai — szánakodva néztem a szegény magyarságnak (érted: magyar nyelvnek) eröszkös állapotját és szomorú hanyatlását. A kik azon segíteni és szépíteni akartak: ugyanazok leginkább rontottak benne és azt csaknem egészen csúfosra tették már. Kitanultam igaz okát, mért csaptak félre szerencsétlen törekedéseikkel. Elvették az igaz utat. Én erre szaggattam tehát s jó ideje már, hogy ezt itt is, amott is eléggé kezdetem jelengetni hazám fiainak. De azt nyertem véle, hogy többire ellenem támadtak, kicsúfoltak s megvetettek. Vártam az időtől s az alatt napról napra mind erősebb okokra jöttem. Úgy érzem, mért tudom, mi ellenkező törekedés állott ellenem, igazán nagyobb erő, az isteni Gondviselés, tett engem utóbbi hivatalomba (egyetemi tanár volt ekkor). Itt már nemcsak hazafiúi buzgóságom, hanem tisztbeli kötelességem szentsége is nagyon bátorított készültemmel való kikelésre... Tisztemhez illő csekély tudományomra bátorságot is adott nekem a jó Isten: nem lehettem, belső meggyőződéseim ellen, az igaz ügynek hitvány elárulója, más tévelygésének alacsony imádója és ostoba védője. Elejébe állottam tehát az ijesztő váznak, a mint a nyelvnek s a nemzetnek méltósága kívánja, nyomos, derék okokkal és merészen.» Gúnynyal fordul Verseghy ellen és csudálkozik rajta, hogy Kazinczy helyeselni meri az ő tanítványainak Verseghy elleni támadásait.

Elő nyelvtudásaink igazságot szolgáltatottak a csatázó feleknek. De bár Verseghy is fölmentették jobbára a Révai vádjai alól: kimutatták, hogy Révai hasonlíthatatlan magasságban áll fölötté. Teljesedve látjuk, a mit Kazinczy válszolt Révainak főntebb idézett levelére: «Csak te nevelj jó fiakat. — írta Kazinczy — a világosság terjedni fog. A kritika szövéneket fog gvyjtani, s annak fénye mellett látni fogja minden, hogy amazok vétettek majd tudva, majd hírek nélkül.» Ez idő már régebben elérkezett s Révai dicsősége évről-évre növekedőben van.

Dr. VÁCZY JÁNOS.

SZENT ISTVÁN ÜNNEPE.

Az egész magyar nemzetnek ünnepe aug. 20-ika, Szent István napja. Budapestén pedig az ájtatos ünnepélyek fénypontja, nagy pompával és roppant népsokaság jelenlétében, melyet ezer meg ezer idegen is nővel, kik e napon még Ausztriából, Bécsből is nagy számmal özönlenek a magyar fővárosba, melynek arculatába, nyilvános életébe ekkor néhány napra annyi egészséges vidéki vonás vegyül, s az utcákon az ország sok részének népviseletét lehet tanulmányozni.

Az idén ismét Mátyás-templomban tarthatják meg az isteni tiszteletet, melyet maga a a bibornokprímás fog vezetni.

Augusztus 20-án már korán reggel cserággal díszített sorakodásnak alkotó elő körletét Budavárban a Mátyás-templomtól kezdve a királyi várpalotáig. A katonai sornfalak mögött hullámzó közönség tízezerenként számítható. S azonkívül minden utca, minden tér ablakai rakva hölgy-nézőkkel, s földszítve szőnyegekkel, virágfüzérekkel és zászlókkal. A körmenetet, mely a királyi palotából Zsigmond-kápolnából indul ki harangzúgás között, a katolikus legény-egyesületek nyitják meg, követe fehérbe öltözött korszorúzott leánykák seregétől; utánuk halad a díszsereg (hajdan polgárorség) tábori zenével. Ezeket követik a budapesti plébánosok, kik után négy káplán emeli vállain a pompás ereklyetartót, melynek kristályfedele alatt az ősi ereklye, az első király jobb keze látható. Két oldalt sornalát képezve, a korona-ör-drabantok lépdelnek, skarlát színű dolmányokban, aczell sisakkal, széles csatabárdot tartva kezükben. A «szent jobb» mögött halad a főpapság, apátok, kanonokok, stb., és végre a hercegprímás bibornoki pompájában fényes papi kísérettel, előkelő polgároktól emelt mennyezet alatt; kíséretéhez csatlakoznak a katolikus kormánytagok és főurak s a főváros legfőbb tisztviselői. Az egész díszmenet a Mátyás-templomba (vagy az utóbbi évek alatt a helyőrségi templomba) vonul át, a hol a hercegprímás tartja a fényes misét, melyet emel a magasztos oratorium a főváros

polgárai és hölgyei karától előadva. Az isteni tiszteletet hazafias irányú, emelkedett szellemű egyházi szónoklat fejezi be, melynek előadója megáldja a királyt, a hazát és a kereszténységet. Innen a várkapolnába tér vissza a menet, a hol a hercegprímás, az ereklyetartó fődelének főlemelésével, bemutatja a tért ellepő sokaságnak a királyi jobb kezét.

Az 1891-iki ünnepnap munkaszünetéről szóló törvény Szent István király napját általános nemzeti ünnepé emelte, melyet azóta minden vallásfelekezet munkaszünettel tartozik megülni.

VAJKAY KÁROLY.

(1825—1893.)

A legfelsőbb bíróság s általában a magyar jogászvilág egyik jelese zárta be szép életpályáját e hó 25-én, távol a fővárostól, a kies Parádán, hová üdülést keresni ment.

Vajkay Károly, a budapesti kir. ítélőtábla volt elnöke, a főrendiház tagja, alig egy éve, hogy nyugalmába vonult. Azóta keveset lehetett róla hallani s csak barátai és jó ismerősei tudtak sulyosbodó betegségéről. Megvalva a közpályától, egészen az irodalmi munkásságnak akart élni; mert hivatalos elfoglaltsága mellett a szép-

Ellinger Ede fényképe után.

VAJKAY KÁROLY.

irodalmat is művelte s jóízű tollal irt regényekben festette a már elmúlt magyar társadalmat. Regényei («Lajos pap», — «Kód előttem, kód mögöttem»), valamint kisebb irodalmi dolgozatai, a melyek V. K. vagy *Véka* álnév alatt jelentek meg, magyaros nyelven, magyaros gondolkodással voltak írva. Az irodalmat és írókat általában szerette s levelező tagja volt a magyar tud. akadémia első osztályának is.

Jogászai tevékenységének java része az újabb alkotmányos élet idejére esik. Birói széken kívül évekig volt az ügyvédvizsgáló bizottság elnöke is. Az ifjú jogászmegemlékett nagyon kedvelte s nem egy arra érdemes fiatal ember pályafutását segítette elő. A fiatal birói karban számosan vannak, a kiket ő nevelt.

Vajkay Károly 1825. február 25-én Bécsben született, hol atyja a herceg Esterházy-család házi orvosa volt. Jogi tanulmányait a pozsonyi jogakadémián végezte 1842 és 43-ban. Ugyanott töltötte el a gyakorlati éveket Petőcz István, Pozsony megye főügyésze mellett. Majd később mint királyi táblai jegyző Zarka, akkori ítélőmester oldala mellé esküdött fel, a ki ép úgy, mint Ürményi József akkori alnádor, kiváló figyelmére méltatta a szép tehetségű ifjút. A közügyvédi vizsgálatot Vajkay 1845-ben tette le. Azonban sokat ígérő pályáját meg nem kezdhette, mert az 1848. évi események az ő kezében is a karddal cserélték fel a tollat s ő mint Ivánka Imre segédtisztje teljesítette hazafiúi kötelességét.

A szabadságharc leveretése után besorozták az osztrák hadseregbe, melyben egész 1857-ig szolgált. 1857-ben mint huszár főhadnagyot nevezte ki az akkori igazságügyi miniszter a pesti cs. kir. országos törvényszékhez tanácsitkárrá, 1860-ban pedig a székesfehérvári cs. kir. megyei törvényszékhez tanácsossá. 1861 április 31-én a cs. kir. törvényszékek felosztattatván, Vajkayt azonnali a budapesti kir. táblához tanácsjegyzővé nevezték ki. Ez időtől fogva fokozatosan haladt előre. Az 1868-ban a semmitőszékből alakított m. kir. kuria legfőbb ítélőszéki osztálya felállítatván, 1869-ben ideiglenes minőségben ott mint előadó bíró kapott alkalmazást, 1870. január 10-én pedig már rendes bírónak nevezték ki. Haladásában ott sem állott meg, mert már 1872-ben a kir. táblához tanácselnökké léptették elő, 1880. január 27-én pedig a kir. tábla alelnöke lett s ugyanakkor kapta a magyar nemességet *szeredi* előnévvel. A királyi tábla elnökévé 1886-ban nevezték ki s mint ilyen, tagja lett a főrendiháznak. A kir. tábla szétoztása után ő megmaradt továbbra is a most már decentralizált budapesti kir. tábla elnökének, mignem tavaly nyugalmába vonult, s kitüntetésül a Lipót-rend közep keresztjét nyerte.

Halálát mélyen fájlalja, a ki bármely részről valaha vele érintkezett. Nemes, összhangos, erős s a mellett gyöngéd jellem is volt, a kiben úgy szólnak csak jó tulajdonságok éltek s a kinek emléke megderméli, hogy főmradjon.

Hült tetemeit e hó 16-ikán szentelték be Parádán s onnan a pozsony megyei Szeredre szállították, s e hó 18-ikán temették el.

A NÉMET CSÁSZÁR BALESETEI.

Teljes rokonszenven kívánja minden ember, hogy Vilmos német császárnak az osztrák-magyar hadgyakorlatok alkalmából előre jelzett látogatását Magyarországon ne zavarja semmi oly kellemetlen eset, a melyenekkel a német császár eddigi útjain gyakran találkozott. Érthető, hogy egy sokat utazó életének nagyobb részét hinton és lóháton töltő ember sorsa számos oly véletlennek van kitéve, melyektől a békén otthon ülő polgárember biztonságban érezheti magát, de a német császár apró baleseteinek gyakoriságában még is van valami nyugtalanító. Azon időtől fogva, hogy a fiatal császár születése pillanatában egy ügyetlen műtő orvos megsértette és egyik karját egész életére bénává tette, életében gyakoriak a balesetek, melyekről sűrűn adnak hírt e kíméletlen újságok, s még sűrűbben az udvari pletykák. Nem számíthatók ide természetesen azok a gyermekkori apróbb esetek, melyeknek abban a korban minden csintalan vért, rákoncezálóbb flugyernek ki van téve. De mégis komolyabb ijedelemre adott okot az udvarnál egy eset, a mikor az akkor még csak trónörökös Vilmos három méternyi magasból pottyant alá. A katonasdi közben, melynél egy lépcső feljártát védte, lebukott a lépcsőről és fogát törte ki.

Bonban, hol a császár más polgárgyermekek módjára nyilvános intézetben végezte tanulmányait, hidegvérrel sokkal fenyegetőbb veszélyen győzedelmeskedett, mikor a lóról leesve, fejét erősen megsértette a kövezeten. «Milyen esés.» «Ezt megérezhette a flaszer», kiáltott fel stoikus nyugalommal, mikor nagynehezen föltápáskozott.

Ezeket az apró szerencsétlenségeit a hatalmas császárnak azonban még nem jegyezte be könyvébe a világtörténelem, melynek figyelmét csak azóta kezdik élenkben foglalkoztatni hasonló balesetek, mióta II. Vilmos atyái trónját elfoglalta. De ettől az időtől kezdve elég gyakorisággal ismétlődtek hosszabb-rövidebb időközökben a veszélyek, melyeknek a császár sétatöcsizásai, lovaglásai közben ki volt téve. Egy nap — épen pénteken — Berlinben a Potsdamer-Platon egy lovaktól elragadott hirtő ütközött a császári kocsiba, melynek rúdja elszakította a császár köpenyét s az ülés vánkosaiba furdott. Málkor a császár hintójába fogott lovak botlottak el és buktak a földre Potsdam egyik utcáján, úgy, hogy föl sem tudtak kelni, s a hintóban ülő császárnak és családtagjainak gyalog kellett János mecklenburgi

herceg palotájáig menniök, ki aztán saját hintóján küldte őket haza. Hasonlóan járt a császár egy vasárnap délután is, mikor egy szembejövő fogat kocsisa nem tudta elég gyorsan fékezni lovait az utca síkossága miatt. A két jármű összeütközött; szerencsére a császárnak ezúttal sem esett baja, de gyalog volt kénytelen visszatérni a palotába.

Nem hiányoztak azonban a sulyosabb kimeneteli balesetek sem a császár életében; ilyen volt az, mikor egy vadkanvadászaton elbotlott s teste egész sulyával balkarjára esett. A sebészek azonnal föltétlen nyugalmat rendeltek legalább egy hétig. Ezuttal az eset komoly aggodalmakat keltett, miután a császár balkarját hosszú időn át használni sem volt képes.

Legnagyobb feltűnést keltette azonban az az eset, mely II. Vilmos császárt nem rég a «Hohenzollern» hajó hidján érte. A császár kísérete néhány tisztjével beszélgetett épen, a mikor hirtelen elcsúszott — állítólag epileptikus rohamban — s a lépcső aljára gurult, s elájult. Kabinjába vitték, hol több napon át az ágyat őrizte, élénk fájdalmakat szenvedve a bukása közben kapott sérülésektől.

Ez az eset volt az, mely annyiféle magyarázatra adott okot az európai sajtónak. Kezdték elemezni a császár betegségének természetét, némelyik annyira ment, hogy elmebajjt is emlegetett. Emlékezni kezdtek egyszerre a hasonló esetek egész sorára, melyek felől akkor nem voltak tisztában. Nevezetesen visszaemlékeztek egy ünnepélyre, melyen a császár, ép mikor asztalhoz készültek ülni, szintén elcsúszott s a karszékre esett.

A mult évben történt, hogy II. Vilmos császár eszébe vette, hogy éjnek idején bejárja Strassburg utcáit. Bement a városba, s egy kalauzt véve maga mellé, az őrségre vezettette magát, majd a börtönöket és kaszárnyákat látogatta sorra. De az út a fagy miatt sikos volt, s a lovak alig bírták magukat tartani. A császár lova elbukott, majdnem maga alá tiporva lovását is, s nagy szerencse volt, hogy II. Vilmos ezuttal is csekély ijedség árán menekült.

Legutóbbi balesetét a német császárnak a római ezüstmenyegzői ünnepélyek alkalmával jegyezték ismét fel. Az ünnepélyek utolsó napján a Grotta-ferrara melletti keskeny fordulónál történt, hogy a postakocsi ügyetlensége folytán a lovak és az elő lovagló kocsis a földre buktak s Vilmos császárt és hadsegédét magukkal rántották a földre. A császár csak a vállán szenvedett kisebb sérülést: a gyermekek és uralkodók épsége felett örökös külön gondviselés megmenetelte életét.

A jövő történetírása bizonyosan bele fog hatolni e gyakori balesetek okainak mélyebb vizsgálatába, s nincs kétség benne, hogy meg fogja találni azok kulesát a császár öröklött szervezetének fogyatkozásaiában. Ma még mély titok fátyla borítja azokat a nagy közönség előtt, melynek elég azt hinni, hogy a fiatal császár bátor és vakmerő lovas, ki merész bravurjaiában nem retten vissza életének kockáztatásától sem.

—r.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Páris, augusztus 15.

A holt idény alatt a divatvilág intéző köreiben szintén szünetet tartanak, de azért a közelgő ősze szükséges öltönyök, felöltők, kalapok és egyéb tárgyak dolgában már most is tisztában vannak. Az őszi löversenyekre vékony szövétű skót kelmékből készült ruhát kapunk. Szabásuk olyan, hogy esetleg foglyi, fázcan vagy nyúl hajtó-vadászaton Diana női hieit a lehető legkedvezőbb alakban mutatják be. Mellesleg legyen mondva, az idén aránylag sokkal több nő, mint férfi vadász zavarja a mezei vadak nyugalomát. Ennek okát sokáig nem bírtam megérteni, mert abban ugyan semmi szépet nem találok, ha egy hölgy az agyagos tarlókon, vagy nedves repáföldeken rövid szoknyában bokáig erő sárban foglyokra vadász, engedetlen vizsláját veri, egyezőval nőhöz nem illő dolgot végez. De a divat azt hozza magával, hogy augusztus elsején megnyílt mezei vadászaton a hölgyek is részt vegyenek. Ez ugyan olyan «szászad-végi» mulatság, de — mi tagadás benne — a szivarka- és cognac-fogyasztással együtt jár.

Estélyen, ebéden vagy fogadó-termekben a hölgyvilág nagyja-aprja kizárólag könnyű francia selyem öltönyöket visel. A «Crépe de Chine» ideje lassan-

NYÁRI RUHA MOUSELINBŐL.

ként lejár, mit részéről nem tartok nagy szerencsétlenségnek, mert annak sikerült utazásait mai mindenki viselte, a valódi szövét árá pedig még a gazdag embert is zavarba hozta. A hölgyek nagy része végre belátja, hogy nem minden szép, a mi drága és inkább csibén és izléses szabásban keresik öltözetük előnyét.

Londonban a yorki herceg esküvője óta a fiatal hölgyvilág a fehér selyem ruhákat pártolja s legfeljebb halvány rózsaszínt enged meg barnás hajú leányoknak. Az egyszínű, vékony selyem lassanként kiszorította a csikos, tarka, apró virágos szövöket.

Az őszi felöltöket illetőleg azt látom, hogy ismét a kabátkáé lesz az elsőbbség, legalább a hidegebb idő beálltaig. A hosszú esküpenyért soha sem rajongtam, mert senkinek sem állt jól, s gyalog ép úgy, mint kocsin, vagy vasuton csak terhére volt az embernek. A kabátkák színe többnyire a ruha színéhez alkalmazkodik, egyébiránt a vastag fekete vagy sötétszürke angol szövöket az idén is divatosak maradnak. Az idei nyári löversenyek oly kedvező időjárásban folytak le, hogy még esernyőre sem volt szükség s a Londonból Párisba jött angol hölgyek őszi kabátkáikat nem is mutathatták. A kerti mulatságok és délelőtti látogatások napirendje még egyre tart, de azért valami különös változást a divat dolgában nem idézett elő. Dufferin lord kerti mulatsága délutáni 4 órákor kezdődött, s a villamos lámpások

NYÁRI SÉTA-ÖLTÖNY.

fénye csak az üres kertet világította meg. Ebből azt következtettem, hogy a hölgyek az effele estélyekre való toillettek iránt nincsenek tisztában. A hölgyek nagyból része sétatöltönyben szokott megjelenni, már pedig este 7 óra felé, vagyis ebéd idején, okvetlenül másképp kell öltözni.

A mit határozottan nemcsak a jó izlés-ellenében levőnek találók, de a mi sem a karcsu, sem a testes női alakhoz nem is illik: a széles bőr övet, olasz vagy spanyol divat szerint újra kezdi viselni. Igaz ugyan, hogy ekkor még csak néhány különczű hölgyön láttam, de a rossz példának gyakran számos utánzója szokott akadni. Kíváncsian lenne, hogy a csunya divat sem Párisban, sem pedig másutt lábra ne kapjon.

A löversenyen, a Grand-Prix futamán jelen volt előkelő hölgyvilág nagyból része Empire-szabású világos mousselin ruhát viselt, s a mint az ide mellékelt képből látható, a fodros csipke gallér nyakig érő szegélyvel pompásan veszi ki magát. Hiába, izlés dolgában a párisi hölgyeket illeti meg az elsőbbség. A széles karimájú fekete stucztollal díszített barna szalmakalap minden esetre jobban illik az arczhoz, mint a lapos, alacsony sport-kalapok.

A tengeri fürdőkhöz használt uszó-öltönyökről csak annyit mondhatok, hogy ezeknek legközelebb a neveltség határain is túlmennek. Miért fürdőknek az ember tetőtől talpig föltöltözve és nyakig csipkébe takarva, azt egyáltalán nem értem. Mai napig a hölgyek teljesen elkülönítve fürdőknek a tengerben, s ezer vagy másfél ezer lépésnyire csakugyan senki sem ítélheti meg, hol készült X grófnő vagy Z hercegnő uszó öltönye. Biarritzban legújában két orosz hölgy sötétkék vászonból készült egyszerű fürdő öltönyben nagy feltűnést keltett, de csak ezért, mivel kitudódott, hogy az illető hölgyek különben Worthnál dolgoztak, naponta ötször öltözöknek, de már a tengerbe csakis husz frankos uszórúhában mennek. Meglehet, hogy a lecke használni fog, mit azonban már azért sem vagyok hajlandó elhinni, mivel hölgyeink legnagyobb része többször fürdő öltönyvel ellátva utazott Trouvillebe, Biarritzba vagy máshová és a drága pénzbe került portékát minden áron mutogatni akarja.

Tudtommal Svájcban, vagy, a mint a divat magával hozza, Norvégiában nyaraló hölgyeink férfi-módra ölik meg a lovat vagy az öszvért, miből okvetlenül az fog következni, hogy ma-holnap a női ruha teljesen mellőzve leend. Szerintem a nő, legyen bármily korú vagy állású, lóra nem való, mert a lovaglás hivatalának nem felel meg s egészségi szempontból az orvosok nézete szerint nagyon is káros. Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A budavári Mátyás-templomról érdekes könyvet adott ki dr. Nemes Antal budavári káplán. A mű címe «A Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leírása.» A terjedelmes munka magában foglalja a templomra vonatkozó összes adatokat s ezen kívül az egyház-éptésben is sok tájékozást nyújt. Az első rész a templom történetét, a második annak részletes leírását adja és számos illusztráció, tervrajz járul az előadáshoz. Dr. Nemes nemcsak a templom történetéről fennmaradt adatokat használja, hanem a régebbi krónikákban és királyi levelekben a budai keresztény isteni tiszteletekre való vonatkozásokat is bírálat alá veszi, s úgy találja, hogy a mai Budán már nagyon régen állott keresztény templom említett budai templom nem ugyanaz volt-e azzal, melyet aztán IV. Béla újra épített. A mű teljes képét adja a templom viszontagságainak, az újjáalakítás történetének, építészeti nevezetességeinek, külső és belső díszének s elismeréssel adozik *Schulek Frigyesnek*, az építés vezetőjének, ki az átalakítás nagy munkáját annyi szakértelemmel és becsvágygyal intézte. Ára a díszes kötési könyvnek 3 frt. A műből mutatóványul két képet is közlünk, a templom restaurálás előtti és utáni képét, többi a templomra vonatkozó képeinket *Paur Géza* festőművésznek lapunk részére készített fénykép-fólvételei után közöljük.

Negyedórák, írta Cenner Lajos. A 219 oldalra terjedő könyv vagy harmincz apróságot foglal magában, egyik elolvasása sem tart tovább negyed óránál, hatásuk sem tartósabb. Vig történetek, adomák ezek, de kevés ötlet fűszerezi. A szerző az élet aprócskéiból vette tárgyait, nem valami válogatva. Vidám hanggal rendelkezik ugyan, s társaságban jó elbeszélő és adomázó lehet, de könyvben ez kevés, ott csak igazi humor és művészi forma érvényesülhet. Budapestén, Buschmann F. nyomdájából került ki.

Előfizetési felhívások. Dankó Pista ismert magyar népdalszerzőnek, ki több népszimfőhöz is szol-

Színházak. Az operaszínház e hó 18-án, a király születésnapján nyílt meg a „*Haszánk*” című egyv. leggel. — A népszínházban a szüindők után e hó 16-án tartották az első előadást, s egészen telt színház előtt került színe Gerő K. „*Próbaházasság*” című énekes színműve, főszerepében Kéry Klára kisasszonnyal. A hirdető függőnyt ezúttal használtak először. Ez 3000 forint jövedelmez a színházi segélyegyletnek.

Nikisch magyar nyelven kezdett szólni, megköszönve az intendáns bizalmát, mely módót adott neki arra, hogy visszatérhessen és hazájának szentelhesse erejét. Majd engedelmet kért, hogy németül folytathassa, mert a magyar nyelven való teljes jártasságot csak később sajátíthatja el. Hivatkozott külföldi működésére, s hogy mindig az esztétikai szépet, a művészet komoly céljait és nemese eszközeit tartotta szem előtt. Most, hogy hazájába visszatérhetett, a mi legfőbb óhajátása volt, törekvéseit és a művészet iránt való lelkesedését értetlenlően hozta vissza magával. Azzal a hittel jött vissza, hogy e törekvéseké itthon még fokozottabban mértékben érvényesítheti, ha mindazok, a kikkel ezután működni fog a közös cél elérésére, lelkesedéssel és kitartással szentelik erejüket művészeti feladatuknak. Kéri az operaház személyzetének jóakará támogatását, buzgó közreműködését. Az egybegyűltek zajosn megelégnének az igazgatót, a kinek ezután egyenkint is bemutatkoztak. Az igazgató szeptember 15 én kezdi meg működését.

Az országos tűzoltó-kongresszust e hó 11-ikén és a következő napokon tartották meg Szabadkán, hol nagy élénkséget keltett az egész városban. Gr. Cziráky Béla külügyi osztályfőnök, mint szövetségi elnök vezette a gyűlést. A város nagy vendégzserezt tanusított a tűzoltók iránt.

Rendszerezettettek továbbá vármegyei és járási tüzfelügyelők, kik ezen nagybizottságnak hivatalból tagjai. Hosszabb vitára adott okot a *kötelező tüzbiztosítás* kérdése is, de miután a közgyűlés azon értesítést kapta, hogy ezen tárgyban a belügyminiszter annak utján intézkedik, egyelőre napirendre tértek fölötte. A legközelebbi közgyűlést 1895-ben *Kolozsvárt* tartják; a millennium alkalomból pedig Budapesten, 1896-ban, díszközgyűlést tartanak. Gr. *Cziráký*, Béla elnök ajánlatát jelenti, hogy politika hivatali állásával járó nagy elfoglaltsága miatt elnöki tisztét tovább nem viselheti. Mély sajnálattal fogadták el a lemondást. Az elnöki állás a legközelebbi rendkívüli közgyűlésen fog betölteni. A kongresszus alatt volt kiállított tüzoltószerekből, s ünnepélyesen fölszentelték a szabadkai tüzoltók zászlaját. A zászlósjána tisztjét *Vojnich Sándorné* urhélyg váltalta el. E hó 12-ikén a színházban dísz hangverseny volt, másnap pedig kirándulás és az Achilles-sportegylet versenyei Pálcson.

A Mátyás-templom megáldása. Husz év után, e hó 15-dikén, Boldogasszony ünnepén, ismét megnyitlak a budavári Mátyás-templom ajtai a hívők számára. Nemcsak fényes egyházi ünnepély volt

Az úr konyvek is megjelentek, a vilva megadnak aktus véget is ért. Ekkor a püspök a papságnál a bejárathoz ment s ott fogadta *Vasary* Kolos hercegprímást, a ki diszintáns, titkára, dr. Kohl Medárd kíséretében érkezett. A biboros főpap ének közt vonult a főoltárhoz, a szentélyben meghajlással köszöntve a főhercegnöket s a főherceget, majlílyt foglalt a számára felállított bíbor trónuson. *Bogisich* Mihály prépost, esepes-plébános mondott szótlan ünnepi beszédet. Szépen ismertette a főtemplom történetét, mely a magyarok történetének annyi dicső mozzanatával kapcsolatos. Beszédét az uralkodóért, annak családjáért s az egész magyar nemzetért mondott imával fejezte be. A beszéd után a nagy mise következett, melyet a hercegprímás tartott fénys segédlet mellett. A hercegprímás mise-mondó ruhát öltött magára s a főoltárhoz vonult, hogy az ünnepély misét elkezdje. A hercegprímásnak mise közben *Ivánkovich János* apát, kultusz-miniszteriumi oszt. tanácsos, *Vézinger Károly* apát, *Bogisich Mihály* prépost, *Kohl Medárd*, *Zoványi, Nemes Antal*, *Bajthay s* mintegy 12 növendék pap megkezdtek. Mise alatt a templomi ének és zenekar *Varrincse* Mr vezényelte alatt az 5-6-m. miséjét kezdte el, s egy pár régi magyar egyházi éneket *Bogisich* atyja szerint. Mise végétől a hercegprímás az oltári szentséget a *lorettói* kápolnába vitte, majd a főoltárral ismét magára öltve a bibort, a papság által kísérv kivontul kocsijához. Követlen utána a főhercegnök s Jénő főherceg távoztak. Ekkor megnyitották a templomot a hívek előtt, a ki egész nap jártak az istenházát s a délutáni cseccsenyére annyira megtöltötték, hogy ember ember hátán volt.

Gr. Csáky Albin közoktatásügyi miniszter távol-
lévén Budapestről, nem vehetett részt az ünnep-
élyen, hanem levelet írt Szepes-Váraljáról Bogisch
esperes-plebánosnak, örömet fejezve ki, hogy a
felki vizgást kereseköt az áhítat oly pompás csar-
oka várja Budapesten. Megemlítjük itt egyúttal,
hogy ő felsége a királyné menyegzői ruhájából
észelt vécsernyé-palástot és mismemondó-ruhát
Bogisch esperes, prépostplebános e hó 13-án ünne-
pélyesen megszentelte s azt használták a 15-iki ünne-
pélyen is. A királyné úljog az 1867-ben készült
oronáziói ornatús kiegészítésére és kijavítására cél-
ból az esperesnek 3000 forintot utalványoztatott.

Szent-István napja. A szent-istvánnapi körmenetet az idén is *Vaszary* Kólos hercegprímás fogja vezetni. A szertartás a budavári Szigmond-kápolnában kezdődik reggel 7 órakor. Innen indul el a kör-

Stefánia özvegy trónörökösne jelenleg szülői körében Spaaban időzik, s édes anyja, a belga királyné és huga, Klementina hercegnő társaságában nagyobb kirándulásokat tesz.

A királyi pár szobra az új országházban. Az új országház egyik díszé lesz a királynak és királynénak nagy szoboralakja egy csoportozatban, világos márványból. Az országház építészvezetősége nevében Tisza Lajos gróf most irta ki a pályázati felhívást a szoboresoprotozatra.

Révai-ünnepek. Torontálmegyében, Nagy-Szentmiklóson, Révai szülőhelyén e hó 25-én leplezik le az emléket, melyet a torontálmegyei közművelődési egyesület és a delmagyarországi tanítóegylet hazafias adományokból emelt Révai Miklósnak, a nagynevű nyelvésznek. Az ünnepélyt a delmagyarországi tanítóegylet XXVII-ik nagygyűléssel kapcsolatban tartják. Dr. Kiss Sándor főgymn. tanár, a torontálmegyei közműv. egyeslet aligazgatója, emlékbeszédet tart Révai fölött, *Bányai J.* a delmagyarországi tanítóegylet alelnöke ünnepi beszédet mond, alkalmi ódát szavalnak, az az emléket a községg gondjaira bízák.

34. SZÁM. 1893. 40. ÉVFOLYAM.

Nyáry Pál sirja. Pestmegye egykori híres alispánjának s az országgyűlési balközp vezérférfiának porai *Alsó-Nyáregyházán* pihennek. A Nyáry-birtok a sírhelyvel és a hozzávezető úttal együtt nemrég *Mannó* István és társainak a birtokába jutott; az új birtokosok kegyelettel gondozzák a tragikus véget ért politikus sírját. de eddig határozottan visszautasították mindazokat az ajánlatokat, a melyeket Pestmegye tett nekik, hogy a sírhelyt a vármegye nevére kezelebbezzék át. Pest vármegye alispánja most *Zolnay* Jónó tisztí úgyészt bízta meg, és valószínű, hogy Nyáry sirját rövid idő múlva Pestmegye nevére lehet majd átírni a teleknyomvén.

Híres tudós Budapestén. Müller Miksa, az oxfordi egyetem nagynevű tanára, ki mint nyelvész és történelmi régiség író a legelső tekintély jelenleg, a közelebbi napokban nejével együtt Budapestén időzött, hol a tudományos körök megillett tisztelettel fogadták. Müller német származású, de már fiatal korában Angliába, Londonba került, a hol az élesezű, nagyszorgalmu ifjú magára vonta a híres Banzen tanár figyelmét. Az ő ajánlása révén jutott be Müller az angol tudós világba. Műveiben több ízben érinti Magyarországot is, és különös elragadtatással szól a magyar nyelvről, a melynek szép hangzását dicséri és a melyet «bámulatos szép»-nek mond. A kiváló tudós most körülbelül hetven éves és 46 év óta él állandóan Angliában.

A nyári lovversenyek. A magyar lovaregylet nagy tiz esztendővel ezelőtt hozta divatba a nyári lovversenyeket, kevés kitállással a nagyobb sikerre, mert még akkor a lovversenysport mérsékeltabb számú hívekkel dícselkedhetett, s az előkelő világól, mely a hívek között szolgálatot, nem igen lehetett várni, hogy nyári idűlést azért félbeszakítsa. De az évek folyamán aztán nőtt az érdeklődés, különösen a Szent-István-díj felállítására óta, melyért rendszeren a nyári versenyek alkalmával, a Szent-István nap előtti csütörtökön futnak. Az idén már kilencz napon élvezheti a fővárosi közönség a lovverseny izgalmait: az egy napból alig tíz év alatt kilencz nap lett. 13 án kezdődtek a versenyek. A Szent-István-díjért 17-én, csütörtökön volt a mérkőzés. "Tizennégy lo állott ki a gyepre, s a közönség bizalma Blaskovics Ernő „Primás II” nevű telivér ménjében összpontosult, melyet az idén még nem győztek le, s előkelő származása is ajánlotta („Doncaster” az apja, és „Buda gyöngye” az anyja, s unokája Blaskovics legyőzhetetlen „Kincsem”-ének, mfgnméylek Kodolányi táborkon tavalyi Szent-István-díj nyerő „Espoir”-jában sejtették a győztest. A közönség feszült érdeklődése közben ment végbe a verseny s a tizen-négy lo közül egy figyelemre épen nem méltótól, mén, Rothschild Náthán báró „Patriot”-ja vitte el a győzelmet. Talán az

30,000 forintot, második Bathányi Elemér gróf «Gourmand»-ja, a bécsi «Derby»-díj ez év nyertei a 3-ik Blaskovics Miklós «Durezás»-a, a 4-ik Hedeckel A. gróf «Mire való»-ja lett, nagy meglepetést keltve a közönség sorában, mely valósággal előzékeny lőtte a lóversenyter tribünjeit. Rothschild bárónak ez alkalommal másodszer szerezte meg lova a Szent-István-díjat. Mikor a Szent-István-díjat föllították, mindjárt legelső alkalommal az ő lova, «Reso-

Regedei savanyúvíz. Az ismét fennvetett kholera-veszély alkalmából figyelemztetjük a közönséget a regedei savanyúvízről, mely járványos betegségeknél nemcsak mint övszer bizonyult kitűnőnek, hanem rendkívül kedvező vegyi tartalmánál fogva kitűnő diétikus, nevezetesen a jelenlegi időszaknál megbecsülhetlen üdítő ital. A regedei savanyúvíz az utóbbi két évben föltűnt nagy kedveltségre tett szert, mi jószág mellett legjobban tanuskodik. Kapható minden kereskedésben és vendéglőben. Főraktár: Budapest, V. Lipót-körút 21-a.

HALÁLOZÁSOK.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. BULLA TEOFI, aranyimás éldozár, kiérdemült ciszterci rendi perjel, 85 éves korában meghalt Előszálláson. Az abszolút korszakban hazafas szellemével megvotta a magyar ciszterciotik független ségét, minden osztrák befolyást a leghatározottabban vis-zantaisította; 27 évi rendi perjelsége alatt mu-kásságával és hazafias szellemével példányképe volt az oldalán névekedő fiatal rendtagoknak. Min rendi perjel nehéz viszonyokkal állott szembe. Schwarzenberg kardinális a magyar ciszterciotikát az osztrákokkal egybezfűzni s reformálni akarta. Bulla ezt megakadályozta. Később kétszer is volt apátjelöl, apát azonban nem lett. Aranyimásé utal a szent-gothárdi kolostorra vonult vissza s ott élt békés nyugalomban a nagy tudományt szerzetes. Machobil pedig hazament szülőföldére.

Elhunyt még a közelebbi napok alatt: HUNTA Sándor, nyug. kir. törvényszéki bíró, élete 65. évében, Egerben. — TOLDY FERENCZ, államvasuti segédtitkár, a jeles irodalomtörténész fia, ki az irodalomterén maga is működött először mint hirlapíró, később mint vasuti szakíró, s az ő szerkesztésében jelent meg többi között a 'Vasuti Rendeleték Tára' és a 'Vasuti szállítási kézikönyv', 38 éves korában. — CARTICE ÖSZKÉ, a szamosújvári görög szerb katolikus székesegyházi káptalan örökös tagja.

Özv. HINDY ISTVÁNNÉ, szül. Nehézs Julya, 74 éves korában, Budapesten. A megboldogult férje ügyvéd s a 40-es évek elején a 'Nemzeti Újság' szerkesztője volt. Az ötvenes és hatvanas években háziak rendes vendégei voltak: br. Kemény Zsigmond, Danielik János püspök, Keskemethy Aurél, Török János és Szabó Imre, a későbbi szombathelyi püspök. Nem egy politikai vagy irodalmi akcióz megindítását a Hinda-családnál beszéltek meg akkoriban. A 74 évet élt úrnó halálát gyászolják: Hinda Kálmán pest-megyei árvásközi ülnök s fővárosi bizottsági tag, Hinda Árpád, a «Kolozsvar» felelős szerkesztője, Hinda Gizella, férjezett Radnák Gerőné és Hinda Géza vasuti hivatalnok, továbbá számos unoka és dédunoka. — RADÓ JENŐNÉ, szül. Tisch Jozefine, az államvasutak királylétkei állomásfőnökeinek nej 24 éves korában. — GADOSKIS BELÁNE, szül. Kautny Anna, 35 éves, Budapestben. — MILÁN VILMA, özv. Milán Gyuláné földhírtokosnő leánya, 19 éves, Urai-Ufaluiban. — LÖCHNERER TAMÁSINÉ, szül. Bronts Margit, 31 éves, Rimasombatban. — KRISZTINA testvér, az egyetemi orvosi klinikák ápoló apácáinak egyike, 20 éves korában, Budapestben.

Egy régi dal. Serdülő lány emlékkönyvébe. A lányoknak. Temetőbe jertek. Elég csinosak s ha egészen nem ütik is meg a mértéket, de szerzőben reményre jogosító tehetséget sejtetnek.

Beköszöntő. A költői formával sehogy sem tud megküzdeni; lakom — vagyok, prédikálnak — szent-egyháza, stb. rímeknek egyáltalán nem mondhatók.

Messze. Az én dalom. Erőltetett, mesterkelt mind a kettő.

Az öngyilkos. Ábrándképek. Mi van eladó? Közös jellemzője mind a háromnak, hogy nagyon el van

jellemvonása, mind a nárcisszám, hogy nagyon é van
 nyújtva s számbavehető költői tehetség egyikben sem
 nyilvánkozik. Egyébként nagyon különbözik. Az első
 dagályos, erőltetett páthosszal teljes, de tartalmilag
 szegény. A második elég jól van elgondolva, megírva
 azonban nagyon rosszul, é van nyújtva és lapítva,
 verselése pedig két mankón bicegő próza. A harmad-
 dik genépek akarna lenni, de kevés benne az élet-
 teljes festés és találó vonás; egészen érteketlen kísérlet.

Miért? A meteor. Hová repülsz? Az utóbbit a közlendők közé soroztuk.

Nem közölhetők: Betyár nóta. Dal. Tanács egy ifjúnak. Mi az üdv?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a leg-
olcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS“

a mely az új évvel immár 27-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból származó **értéslésleinek** gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatossága, kitünősege, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyet értés”-t népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legérzékenyebb és e mellett tárgyilagossá hű tudósítást egyedül az »Egyetértés« közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő gazdaközösség nem szorult többé idegen nyelvre lapra, mert az „Egyetértés” kereskedelmi és tözsdei tudósításainak bőségével és alaposságával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „Egyetértés”-ben, s a nire szüksége van.

Változatosan szerkesztett tárczájában annyi regényvilásmányt ad, mint egy lap sem. Két-három regényt közöl egyszerre úgy, hogy egy évtől 30–40 kötetnyi regényt, részint eredeti, részint a külföldi legjelesebb termékeket, jó magyarságra fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres-

és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „Egyetértés”-re.

Az „Egyetértés” 1893. január 1-én 27-ik évfolyamába lépett s így egyike a legrégebb napilapoknak.

Felelős szerkesztő: Csávoszky Lajos.

Az „Egyetértés” előfizetési árai:

Egy óra 1 frt 80 kr.
Három óra 5 „ „
Félévre 10 „ „
Egész évre 20 „ „

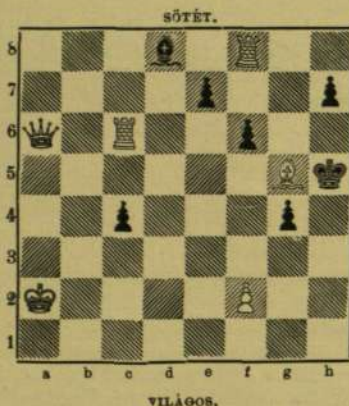
A szerkesztőség: Szerecsen-utca 35. szám.
A kiadóhivatal: Dalszínház-utca 1. szám.

BUDAPESTEN.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen és bementve küld.

SAKKJÁTÉK.

1789. számú feladvány. Schuster Zs.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1779. számú feladvány megfejtése.

Schuster Zs.-tól.

Megejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fg4—e8 b5—c4 : (a) Kd5—c5 (b)
2. Hd6—e4 Kd5—e4 : Kc5—c6
3. Vb3—f5 + Hd4—f5 : Kc6—c7
4. Fc8—b7 mat. Vb3—c8 mat.
Világos. b. Sötét.
1. b5—b4
2. Fc8—b7 + Kd5—c5
3. Vb3—c8 + stb.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Tarnóczon: Németh Péter. — Kecskemén: Balogh Dienes. — Nagyváradon: Kovács L. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 32-ik számában közölt képtalány megfejtése: Szeget ütött a fejébe.

Heti naptár, augusztus hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israélita
20. V. A 13. Sz. István kir.	A 12. István kir.	8. C. 12. István kir.	8
21. H. Bernát ap. Sám. Sámuel	9. Mátyás ap.	9. Mátyás ap.	9
22. K. Timót vt.	Filibert	10. Lőrincz vt.	10
23. S. Beniti Fülöp hv. Farkas	11. Euplusz d. v.	11. Euplusz d. v.	11
24. C. Bertalan apos. Bertalan	12. Anicz. Fotin	12. Anicz. Fotin	12
25. P. Lajos király Lajos	13. Maxim hv.	13. Maxim hv.	13
26. S. Zefrin pp. vt. Zefrin	14. Mikeás pr.	14. Mikeás pr.	14. S. K. I. Th.

Holdváltás. 3 Holdtölte 27-én 9 óra 43 pk. d. e.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-hamisítvány. Égesünk el egy mintát a venni szándékolt fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Mert míg a valódi s a jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödrödik és csakhamar kialszik, maga után csekély világosbarna hamut hagyván, addig a hamisított selyem (mely zsíros színt — szallónas — lesz és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izannak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödrödik, csak megforgul. **Henneberg G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, házhoz szállítva, postabér- és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyökre, akár egész végekben levő valódi selyemszövetekből. Svajczba címz. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (5)

Kwizda-féle
Véd-
Jegy-
Kwizda-féle köszvényfolyadék
Egész palackkal 1 frt o. é.,
fél palackkal 60 kr. — Kapható minden gyógyszerárban. — Főletét: ker. gyógyszer. Kornenburgban. Magyarországi főraktár Bpest Török József gyógyszer.

Korunk fő nyavalyája az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan más kór származik.
Ez ellen pedig legbiztosabban hat a
VASAS CHINABOR
1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.
Ezen bor a saját magam által termelt mnesi Sherryvel van készítve és minden hasonnevű készítmények között a legtöbb chinaját és vasat tartalmazza.
Rozsnyay Mátyás gyógyszer. művegyészi laboratoriuma, Aradon.
Ugyanott kapható: Serall-arczenőcs szepítő ellen. 1 tégely 70 kr. postán franco küldve 1 forint 5 kr. **Pepsinbor** rossz emésztés ellen. 1 üveg 1 frt 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 frt.

ESSENTIA OKULISTIKA.

Oly kitűnő szerkesztő, hogy a szemlélő is megismerje. Használati utasítással 1 üveggel 1 frt minden rakatában.

ESSENTIA FAMILIE.

Gyermekét óhajtó nőknek családát örömet eszközöl. Használati utasítással 1 üveggel 2 forint, megküldi Literát B. K. Deés, (Erdély). Gergely Ferencz Kőszvényáról. Budapestről: Török József gyógyszerész.

ESSENTIA STIMULANS.

Elgyengült férfiaknak bizonyos ifjúi tehetőséget eszközöl. Használati utasítással 1 üveggel 2 forint, megküldi Literát B. K. Deés, (Erdély). Gergely Ferencz Kőszvényáról. Budapestről: Török József gyógyszerész.

ESSENTIA STIMULANS.

Elgyengült férfiaknak bizonyos ifjúi tehetőséget eszközöl. Használati utasítással 1 üveggel 2 forint, megküldi Literát B. K. Deés, (Erdély). Gergely Ferencz Kőszvényáról. Budapestről: Török József gyógyszerész.

4775. szám.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapítotott 1847.
Brausweller János
Szegezen. Cs. és kir. kiskereskedő.
ÓRAK. ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Gabona-bevásárlás.

Vásároltatni fognak:

Mentesen a katonai élelmezési (fiók) raktárnál		1893. évi				1894. évi			
		szept-temb.	októ-ber	novem-ber	decem-ber	január	febr.	már-czius	április
		h a v á r a							
		m é t e r m á z s a							
Temesvárotr	buza	—	—	—	—	—	500	—	550
	rakhelyek a várbán	—	—	1000	1000	1000	500	1000	900
	gyárvárosban	—	2000	3000	1000	800	800	800	—
Arad	buza	—	—	—	—	—	—	—	500
	rakhelyek a várbán	—	1000	500	500	500	500	500	400
	2000	1100	400	300	300	300	—	—	—
Szegezen	buza	—	—	—	—	380	—	—	—
	rakhely Kis-Szt.-Miklóson	—	1000	500	500	500	500	500	400
	2000	1100	400	300	300	300	—	—	—
Nagyváradon	buza	—	—	—	—	300	350	—	—
	rakhely	—	1000	800	500	300	150	—	—
	2000	1500	1000	1000	1000	1000	500	—	—

Csakis minta után vásároltatik. Minden eladási ajánlattal két lepecsételt minta — az ajánlott gabonaneműek két-két kilogrammját tartalmazva — nyújtandó be.

Az 50 kros bélyeggel ellátott levélileg tett eladási ajánlatoknak 1893. évi szeptember hó 12-ik napjának délelőtti 10 óráig a 7. hadtest hadbiztosságához Temesvárotr, kell beérkezniük.

A bevásárlás kereskedelmi szokvány szerint kötvényileg a hadbiztosságnál, azután a temesvári, aradi, szegedi, nagyvárad és debreczeni élelmezési raktáraknál betekintés végett rendelkezésre álló, Temesvárotr 1893. évi augusztus hó 6-áról keltezett szokvány-füzet alapján történend.

Temesvárotr, 1893. évi augusztus hó 6-án.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

Remek női kézimunkák
BORS ISTVÁN Bécs, I., Tuchlauben 5.
Magyar levelezés.

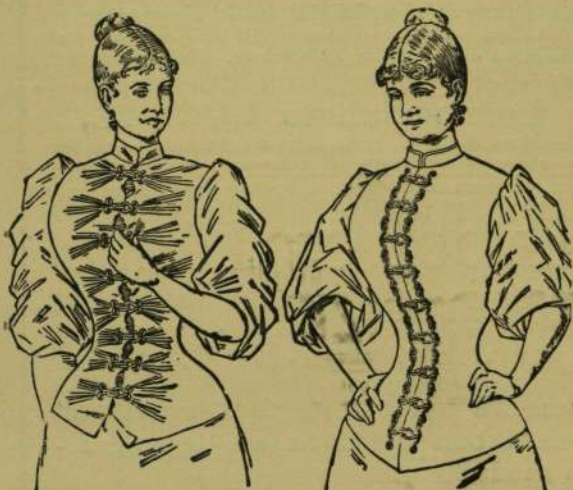
Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hölgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Minden hölgy kívánja, hogy a derek chik-
kel és ráncz nélkül tapadjon!

Csak a Prym-féle szabadék. reform-kapcsokkal lehet ezt elérni!

Messze kiható találmány a divat terén.

Derek az eddigi kapcsokkal, csupán 4 heti használat után. | Derek Prym-féle reform-kapcsok, több mint 6 hón. használat után.

Hézag és ráncz mindenfelé. | Tapad még mindig, ráncz és hézag nélkül, mintha új lenne

A fűzőkkel, a jobb szemléltetés kedvéért a kapcsok a szöveten vannak alkalmazva, a valóságban a mint ismeretes, a kapcsok a szövét alát vannak.

Prym-féle szabadék. reform-kapcsok
nem hajladosnak s nem engednek, nem nyúlnak ki maguktól. Minden más és más, mint a hagyományos, hanem egyenlően föl-
varrva és fűzőkkel ellátva ki van zárva.

**Házi, mosható és dolgozó-ruháknál éppen nélkülözhetet-
lenek.** Mosás és vasalás nem árt nekik. A derek még egyszer annyit ideig tart, a még munka és erős mozgás alkalmával is megtartja jó állását.

Tartósságra, olcsóbb, minden más záró-készülékénél, mintán a derek elhasználása után mindig újulog lefűzőt és az újra alkalmazható.

Minden takarékos asszony tehát vegyen olyat 20 kraj-
czárért s varrja valami régi derékra. Bámolatoss lesz az a szép állás és odatapadás, melyet ezáltal a derek újra nyerül fog. Hávar. és könnyű, minden laposkához mellőlt varrási utasítás szerint.

Kapható minden jobb szabókéllék- és rövidáru-üzletben.

2170. sz.

Figyelmeztetés.

1893 augusztus 23-án, délelőtt 10 órakor az 5-dik hadtest cs. és kir. kezeléségénél Pozsonyban, lepecsételt ajánlatok útján, nyilvános pályázat tartatik, Nagyszombat, Szent-György, Bazin, Trenesén, Nezsider és Csallóköz-Somorja állomásoknak 1893 szeptember 1-től 1894 augusztus 31-ig terjedő széná-, illetve sarjú-, alom-, szecska- és ágysszalma-, továbbá tűzifa szükségletének bérleti födőzésére.

A közelebbi föltételek a 2080/a és b) számú, vonatkozó részletes hirdetésekből kivethetők, s minden az említett bérleti üzletekre vonatkozó föltételek, a pozsonyi cs. és kir. katonai élelmezési raktárban, a hivatalos órákban betekinthezők.

Megjegyzendő, hogy 1893 augusztus 21- és 22-én a soproni és komáromi élelmezési raktárakban hasonló tárgyalások lesznek, melyekről az említett hirdetések fölvilágosítást adnak.

Pozsony, 1893 augusztus 3-án.

Az 5-dik hadtest cs. és k. kezelésége.

A Pozsonyi Kereskedelmi Akadémia,

melynek végbizonyítványa egy évi önkéntesi katonai szolgálatra jogosít, és melynek eddig végzett tanulói a legelső rendű kereskedő, gyári és bankári czégeknek, vagy közhivataloknak és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazást, 1893 szeptember 1-én kilenzedik évfolyamát nyitja meg.

Az intézetet látogató **vidéki tanulók elhelyezése** ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére. Az ezen tanulók fölött iskolán kívül is **gyakorlandó felügyelet** pedig, erre nézve alkotott külön szabályok értelmében, a szülők kívánságára az intézet tanárai is elvállalják, kik közül egyebirtint néhányan szintén fogadnak családtagjaikat tanulónak teljes ellátására. — Felvilágosításokat készséggel ad és tájékoztató évi jelentést kívánatra küld.

Pozsonyban, 1893 július hó.

Jónás János, igazgató.

Kereskedelemügyi magyar királyi miniszter.

54553. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az 1893. évi XIV. t. cz. értelmében Budapestén egy 312 méter és egy 331 méter össznylású közúti Dunahíd fog létesíttetni.

Ezen két híd tervezésére ezennel nyilvános pályázatot hirdetek.

A pályázók tetszésük szerint akár csak az egyik, akár pedig mindkét híd tervezetével pályázhatnak.

Az összes pályaművek közül, tekintet nélkül arra, hogy azok melyik hidra vonatkoznak, a legjobbnak ítélendő abszolút becsű pályamű 30,000 (harmincezer) korona, a másodszorban legjobbnak talált pályamű pedig 20,000 (huszezer) korona pályadíjjal fog díjaztatni. Ha a legjobbnak talált pályamű, az esküteri hidra nézve, az egy nyílással való áthidalást akként oldotta meg, hogy az a versenyfeltételekben erre vonatkozólag foglalt követelményeknek megfelel, abban az esetben ezen pályamű az első díjon felül még külön 10,000 (tízezer) koronával fog díjaztatni.

Fentartom magamnak továbbá a jogot, hogy a nem díjazott pályaművek bármelyikét 5000 (ötezer) koronával megvehessen.

Ha a pályadíjnyertes pályázók valamelyike, egy általa benyújtott ajánlat alapján az építés végrehajtásával bízathék meg, a neki odaítélt pályadíj nem fog kiszolgáltatattatni.

A jelígyével és lepecsételt jelígyes levéllel ellátott pályaművek 1894 január hó 31-ig a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium segédhivatali igazgatójához (Budapestén, lánczhid-utca 3. sz.) vevény mellett nyújtandók be.

Az ezen határidőig beérkezett pályaművek egy szakfőrlakból kinevezendő bizottság által fognak megbíráltatni, s annak véleménye alapján fognak a pályadíjak odaítéltetni.

A kitűzött határidőn belül beérkezett pályaművek két hétig közsze nlére lesznek kiállítva.

A díjazott és az esetleg megvásárolt pályaművek a magyar kormány tulajdonába mennek át, mely azok felett teljesen szabadon rendelkezik.

A műszaki versenyfeltételek, melyekhez a hidak környékét elöltüntető térkép, valamint mindkét híd helyszínrajza és hosszszelvénye is csatolva van, a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium segédhivatali igazgatójánál naponként 10 és 12 óra közt, s ezen kívül minden osztrák-magyar főkonzulatusnál átvethetők.

A talajkutató végett szükséges kémfúrások még folyamatban vannak, azok eredményét előtűntető szelvényrajzok tehát csak későbbben lesznek közzölhetők, illetve legkésőbbben 1893. évi szeptember hó végén a fent megjelölt helyeken a pályázni kívánók által átvethetők.

Kelt Budapestén, 1893. évi július havában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

SZÖRVESZTŐ POR
(Poudre dépilatoire)
BRÜNING G. C.-tól, M. m. Frankfurtban.
Elismert legjobb szörvestő szer, méregmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, minél fogva hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtön és tökéletes. **Egyetlen szörvestő szer, mely orvosilag ajánlható, a melynek Oroszországba vitelét a szent-petersvári orvosi hatóság megengedte s mely az antwerpeni villághírlátláson az ottani Musée commercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kitűntetve lett.** Egy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló esetet 12 kr.
Raktár: Budapestén, **TÖRÖK J.** gyógyszerárban, Király-utca 12. szám.

SZEKES GYÖRGY
Fényképészeti műintézet
BUDAPEST
M. harvany utca 18. sz.
1. emeleten
PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA,
FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMASOLAT.
OROSZÁGOS KIÁLLITÁS
KÖZREMUNKÁSDOLÉSI ÉREM
JÓ PHOTOGRAPHIAKÉRT
BUDAPEST 1893

BUDAPESTI CZÉGEK.

LATZKOVITS A.

(Budapest, váci-utca 22)

specialis készítője jó szabású férfi-ingeknek
dús választék franczia és angol férfi-divat-
és finom szövött áru cikkekben.

Fényképezési készülékek és kellékek
legnagyobb és leggazdagabb raktára.

Arjegyzekek ingyen és bérmentve.
Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci-utca 12.
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. sz.
Alapított 1836-ban.
Többesrét kintitve. — Telefon.

Legolcsóbb ezüst!

A királyi zálogházban nagyobb részletekben vásárolt régi
ezüsttől eladók, latonkint 1 frt 5 kr.-tól kezdve följebb.
Ugyisint aranyemlékek, drágakövek és órák, a legol-
csóbb árakon, nálam folyton raktáron vannak.

HEUFFEL,

Koronaherceg-utca 7, az udvarban balra.

Az 1890: XIV. törvényozikk alapján létesített

MAGYAR IPAR- ÉS KERESKEDELMI BANK- RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Budapest, V., nádor-utca 4. sz.

Teljesen befizetett részvénytőke 8.000.000 frt.

V-VI ker. főköszvény
Podmaniczky u. 2.
(Váci-körút sarkán.)

VI-VII. k. főköszvény
Teréz-körút 2.
(Király-utca sarkán.)

Toronyórákat

legolcsóbban, legújabbak és legjobb-
ban készit:

Mayer Károly L.

órágyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzéket bérmentve.

BERÉNYI HENRIK

női ruhák készítői terme.

Budapest,

Kristóf-tér 6. sz.,
ezelött József-tér 14.
Nádor-utca sarkán.

TESTORY ÉS FIA

Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.
a nagy Kristóf ártellenében.

Alapított 1805-ben.

Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmü- és
bőrárúk főraktára.

Hoffmann és Schlosser

butorkereskedők, kárpitosok és díszítő

BUDAPESTEN,
IV. ker., Hatvani-utca 11. szám, I. emelet,
(a Neruda-féle üzlet melletti palota).

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve.

FOGAK

egyenként, valamint egész fogsorok, rágáshoz használ-
hatók, légnymás vagy rugóval, 10 évi jóállás mellett
bámulatos olcsó árakon készíttetnek. Katonatiszték,
tisztviselők és színeseknek 40%-kal olcsóbb.

Fogspecialista KOÓS M.

Képes-utca 34., a Rókus-kórházzal szemben.

35. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 27.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postailag
meghatározott viteldi is csatolandó.

DÁNOS.

A BUDAPEST-CZEGLÉDI vasútszakasz Pilis álló-
másától délnyugatra s néhány kilométernyi
távolságban, ott, hol a Cserhát végső törpe
dombjai is elmaradnak s az Alföld végtelen
síksága tárul ki egészen a beláthatatlanságig,
egy dús tenyésztő s népes puszták kisebb-na-
gyobb házai fehérlenek ki az ültetvények közül.
Dános (vagy teljes nevén Dán-Szent-Miklós)
puszta ez, melynek egy tetemes része Magyar-
ország mai kormányelnökének a birtoka, s egy-
szersmind kedvelt nyaraló helye. S a szerény
puszta ennek köszönheti, hogy országos neve-

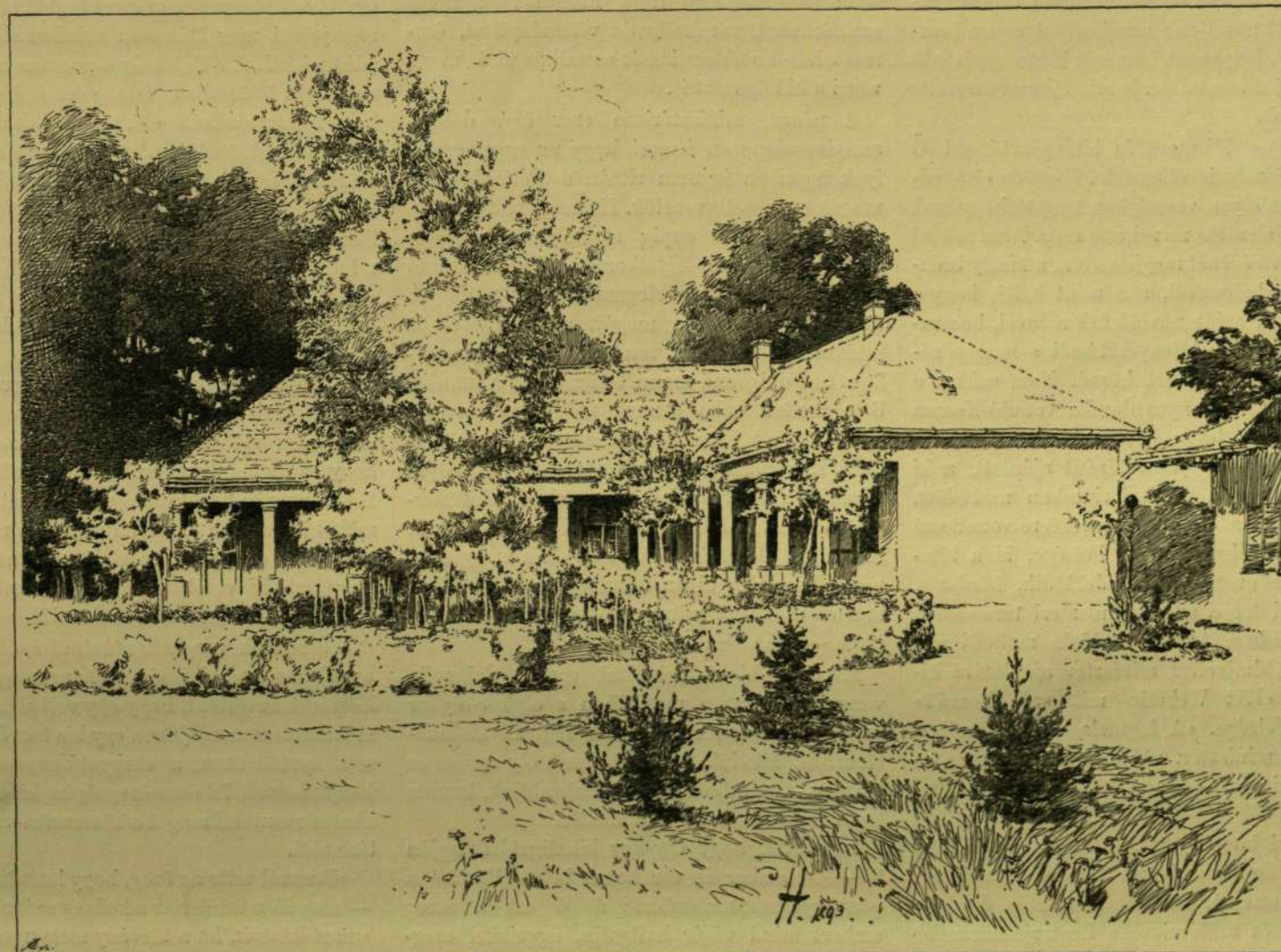
zetességre jutott s hogy homokos földjére most
olyanok is el-ellátogatnak, a kik máskülönben
a térképen sem igen keresnek föl. Igaz, hogy
nem is akármelyik térképen találják meg.

A pilisi vasútállomástól árnyas akácfasorok
köztt haladó út vezet Dánosra. Sűrűn járt út ez
így nyárban nemcsak azért, mert a kormány-
elnök nyaralója szíves vendégszerető ház, ha-
nem főleg azért, mert az államkormányzás folyó
ügyeit posta, telegráf, vagy arra hivatott sze-
mélyek szünet nélkül hozzák-viszik elintézve,
avagy elintézés végett a fővárosból Dánosra,
vagy Dánosról a fővárosba.

Közelebb a «Vasárnapi Ujság» munkatársai
és barátai közül egy párnak alkalma nyílt a

kormányelnök nyaraló helyén megjelenni s ott
néhány kellemes órát tölteni. Az olvasó közö-
ség bizonyára szívesen veszi, ha ezek följegyzé-
sei nyomán elmondunk egyet-mást hazánk
első kormányfőjének falusi otthonáról s ott
folyó életéről.

Kormányelnökünk dánosi nyaralója csinos
földszinti udvarház, mely mindössze hét szobát
foglalt magában. A bejárat előtt oszlopos tor-
nác fut végig, míg az átellenes oldalon barát-
ságos veranda foglalja el az épület homlokzatá-
nak közepét, a melytől jobbra esik a miniszter-
elnök dolgozó szobáinak két ablaka. E házat
Wekerle régebben, még minisztersége előtt épít-
tette saját tervei szerint; valamint magát a

WEKERLE MINISZTERELNÖK DÁNOSI HÁZA.

Háry Gyula rajza.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten meg-
jelent és minden könyvtárnál kapható:

NÉPI SZÁMOLÓ-KÖNYV.

Koronaérték szerint.

Irtá

Szirmai József.

I. füzet a második osztály számára.

Ára füzve 20 kr.

II. füzet a harmadik oszt. számára.

Ára füzve 20 kr.

Wasmuth
tyukszemgyűrű
az órában.

3x24 óra alatt eltávolít
minden tyukszemet.

Egy óra ára 60 kr., vidékre 80
kr. beküldése mellett bérmentve
küldetik. Magyarországi főraktár
Budapest, Király-utca 12. szám,
Török József gyógyszerész-tára.

Kurcz Lipót és Társa

chemigrafiai műintézete,

Budapest, IV. ker., Egyetem-tér 6. szám.

Készít mindennemű nyomtatványhoz szükségelt
clichét az egyes esetekben megkívántató legczélse-
rűbb és legolcsóbb módszer szerint
chemigrafia, phototypia, autotypia, fametszet, fénynyomat, photolithografia, stb.

Via: megrendelések
a legpontosabban s aránylag legolcsóbban eszközöztetnek

KÜHNE E.

Alakult
1836.Alakult
1836.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Főraktár: Budapest VI. ker. Váci-körút 21. szám.

Ajánlja ártán kedvelt és egyszerű szerkezetűk folytán felülmúlhatlan
és több mint 13,500 példányban elterjedt

HUNGARIA és JUBILEUM-DRILL sorvetőit,
egyetemes két és három vasu ekéket.

Laacke-féle kintő szántó-
föld-boronákat, 12 nagyságban.

Laacke-féle kintő réthoronákat.
Rostákat és konkoly-választókat.
Szelelő magtár-rostákat. (Külö-
nösen figyelemre méltó!)

Venzky-féle takarmány-fülesztő.
Szeleska- és repavágók stb. stb.

SCHLICK féle vasöntőde és gépgyár részv. társ. BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: Városi iroda és raktár: Fiók-raktár:
VI. külső váci-út. Podmaniczky-utca 14. Kerepesi-út 77.

Gőz- és járgány-cséplőkészületek,

számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,

mélyítő és egyetemes aczél-ekék,

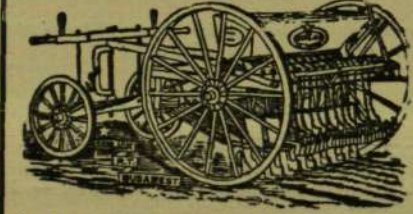
eredeti SCHLICK- és VIDAT-éle

egyvasu ekék, talajmivelő eszközök,

valamint

Schlick-féle szab. „HALADÁS” sorbavető gépek,
Takarmánykészítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek.
Eredeti amerikai kévektől és marokrakó arató-gépek és fűkaszaló gépek, szállít-
ható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak.

Arjegyzekek ingyen és bérmentve

Legjobb védőszer járványos betegségek ellen!

Olcsó árak.

Leírások ingyen.

Igazgató: Bad Radein, Styria.

Főraktár Budapest, V., Lipót-körút 21-a.